Ročník XXV. jubilejní
Rok 1947-48

ČČSH

Číslo 9-10, sešit 4
Květen-červen 1948

ČASOPIS ČS. HOUBAŘŮ

Mykologický sborník

ACTA SOCIETATIS MYCOLOGICAE ČECHOSLOVENICAE

Hřib či šiškovec šupinatý čili černoch (Strobilomyces strobil Scop.), častá jedlá naše zvláštní houba rostoucí v lesích v symbiose se stromy listnatými i jehličnatými. Sbíral Sm.; foto Seget.

Vědecký list a orgán Čs. mykologické společnosti (ČMS)
Mykologického výzkumného ústavu (MVÚ) a houbařské pětiletky ČSR.
Vydává Čs. mykologická společnost • Založil a řídí dr. Fr. Smotlacha

Předplatné 75 Kčs

21 DEC 1960

V červenci sestavujeme 1.—3. číslo nového (XXVI.) ročníku ČČSH. Ve XXV. jeho ročníku se uplatnilo větší či menší měrou 350 spolupracovníků; mnoho však má své práce ještě v archivu a na další ještě čekáme. Prosíme je všechny, aby poslali ihned své články, zprávy, obrazy. Pro ČČSH potřebujeme nové věci (staré přijdou do ročenky, atlasu atd.), proto nám napište všichni nejen autoři z roč. XXIV. a XXV. ČČSH, nýbrž i noví, kteří ještě dosud nepsali, jakož i ti, jichž práce jsou v archivu nebo uchystány pro ročenku. Redakce.

Ročenka se pozdržela. Pošlete práce. Bude se sestavovat.

Každý pokročilejší houbař utvoř kolem sebe kroužek, voď jej na houby, poučuj jej, půjčuj mu časopis atd. Zvláště pražští, brněnští a z velkých měst vůbec tak učiňte. Utvořte i houb. kroužky žáků a studentů. Tyto kroužky nám hlaste.

Obrazy spolupracovníků a našich mykologů příště. Pošlete všichni svoji fotografii (legitimační) a životopis (dotazník). Na fotografii dozadu napište jméno a den narození.

Čtenáře prosíme: Pište. Oba Smotlachovy atlasy jsou téměř rozebrány. Doporučte známým. Hlaste adresy nových odběratelů ČČSH, které jste získali a získávejte další.

Obě červnové Smotlachovy přednášky 3. VI. v Teplicích v keramické továrně Ditmar pro zaměstnance (zásluhou p. řed. Šindeláře) a 17. VI. v Bubenči pro tamní turisty (zásluhou p. ing. Hofmana) byly velmi úspěšné. Byly navštíveny houbaři, kteří založili houbařské kroužky (odbočky). V červenci se chystá přednáška v Železném Brodě (zásluhou vrch. taj. Miloslava Dědečka). Přihlášky k dalším ihned.

Malou výstavku jarních hub v Chebu uspořádal jsem letos na jaře ve výkladní skříni jednoho závodu na hlavní třídě města. Výstavka měla veliký úspěch; budila veliký zájem kolemjdoucích. Budu v ní pokračovati. Neznámé houby posílám do Smotlachova ústavu k určení a děkuji za jejich brzké zjištění. Frant. Patera.

To je příklad vzorné práce v pohraničí, kterou koná mnoho našich spolupracovníků (z nichž mnozí věnují se pilně i výzkumu hub); jen ji všichni hlaste. Redakce.

Novou velkou odbočku MVÚ a ČMS založil Zd. Komínek, účetní, v dalším místě na Moravě. Hlásí 16 nových odběratelů ČČSH. Děkujeme.

Potvrzenky (vstupenky) do lesů (parků, luk a polí) na houby. Všichni spolupracovníci, kteří již dostali potvrzenky do lesa, pošlete svoje foto a životopis do archivu ústavu. Kdo jsi potvrzenku nedostal, žádej ji pro sebe i pro své spoluhoubaře. Všichni posílejte také své souhrnné zprávy z výzkumu.

Voláme spolupracovníky! Pražské členy ČMS a čtenáře ČČSH prosíme o spolupráci přímo v ústavu na výzkumu, určování hub, pokusech jedlosti, mikroskopování (zakoupili jsme nový, moderní mikroskop), ve sbírkách hub, v pětiletce atd. Potřebujeme mnoho dobrovolné práce i jen po chvilkách, jak kdo může. Práce tato je i výbornou školou. Z ústavu vyšli často již po kratší činnosti mnozí naši vynikající odborníci (na př. Ing. Vojtíšek, Ing. Urban, Dr. Vávra, Sp. Krejčí, Ing. Sak, F. Drázda, Dr. Černý atd.). Samozřejmě, že externích pracovníků má ústav na sta, členů, jak jsme již řekli, na tisíc. Archiv čs. mykologů, spolupracovníků MVÚ, ČČSH a ČMS obsahuje již na 300 životopisů a fotografií (o další žádáme). Přihlášky k dobrovolné práci a pomoci ústavu buďtež učiněny písemně, telefonicky nebo osobně. Zvláště na podzim až začnou houby, bude v ústavu práce mnoho. Kdo chceš potvrzenku k volnému vstupu do lesa (parku, pole) na houby, napiš to ihned ústavu. Poradna plně pracuje!

Znovu se omlouvám. Pracuji denně 2×8 hodin i v neděli a ve svátek a přece nestačím zejména všem spolupracovníkům odpovídat (měsíčně vypravujeme na 2000 dopisů), vše jim vyřizovat atd. — Představte si jen těch hub v poradně! Proto urgujte! Články a zprávy pište si dvojmo (opis), neboť někdy se v redaci (má velký archiv, ale nikcho k němu) článek i dopis náhodou, při spěchu práce (později se ovšem najde) založí. Také se stane, že se časem (byl jsem v zimě i dlouho churav) nemohu i vynikajícím spoluprac., jako na př. p. Zd. Komínkovi z Petrovic, p. odr. předn. Dr. Dittrichovi atd. atd. náležitě věnovat. Také kancelář něco poplete a nevyřídí. Promiňte mi všichni a pište sami. Dr. F. Smotlacha.

Činnost ČMS a MVÚ podpořená ČČsH děje se i mimo Prahu všude v ČSR. Mimo několika odboček ČMS a MVÚ spolkových, pracuje tu velké množství malých kroužků kolem jednotlivých důvěrníků a referentů ČMS a ČČsH (též houbařské pětiletky). Tyto odbočky, kroužky, jakož i naši jednotliví referenti a důvěrníci opakují činnost pražského ústředí a pořádají za jeho pomoci houbařské výstavy, přednášky, vycházky. Mají svou poradnu, stálou výstavku atd. Mnohé z takovýchto kroužků jsou i na školách středních, zemědělských, hospodářských a měšťanských.

Mykologický seminář pro začátečníky i pokročilé vedený drem. Smotlachou za účasti velké řady pomocníků v MVÚ, koná se každé pondělí a při větším růstu hub i v úterý odpoledne (pokud nebude výstava). Určují a vysvětlují se tu houby, konají zkoušky jedlosti hub atd. Přístup mají všichni čtenáři ČČsH a jimi uvedení hosté.

Ústřední bezplatná poradna ČMS (mykologický výzkumný ústav Smotlachův) založena r. 1909, Praha III., Karmelitská 14, tel. 454-18, určí každému houby. V létě posílejte na pátek a sobotu houby na adresu dr. Smotlacha, Zámeček, p. Nový Hradec Kr. 8.

J. Jarmiš:

Houbařství v zrcadle Slovanské zemědělské výstavy.

La mycologie au miroir de l'Exposition d'agriculture des États slaves.

První Slovanská zemědělská výstava, pořádaná od 2. V. 1948 v Praze, propagovala též houbařství čili praktickou mykologii, ve spojení s lesnictvím. Do rozlehlé budovy Strojovny, proměněné v pavilon lesnictví a lesní mechanisace, bylo sneseno vše zajímavé i poučné o našich lesích a jich obhospodařování. S velkým obrazem bezlesé skalnaté krajiny na průčelní stěně kontrastovaly pod klenbou dvorany čtyři skupiny mohutných stromů, jakoby vyrůstajících z lesní půdy, pokryté mechem, a vzadu na stěně krásný obraz horského lesa. Aby představa lesa, kde rostou zpravidla houby, byla úplná, zvedaly se pod stromy hlavičky hub jako živé. Zde tři smrže, na prvý pohled nerozeznatelné od okolí svým mimikry, kdyby k nim nepřivábila zrak štíhlá hadovka, onde muchomůrky růžové, tamo bedla vysoká, hříbky tak krásné, že se na ně srdce smálo, a ještě jiné ma-

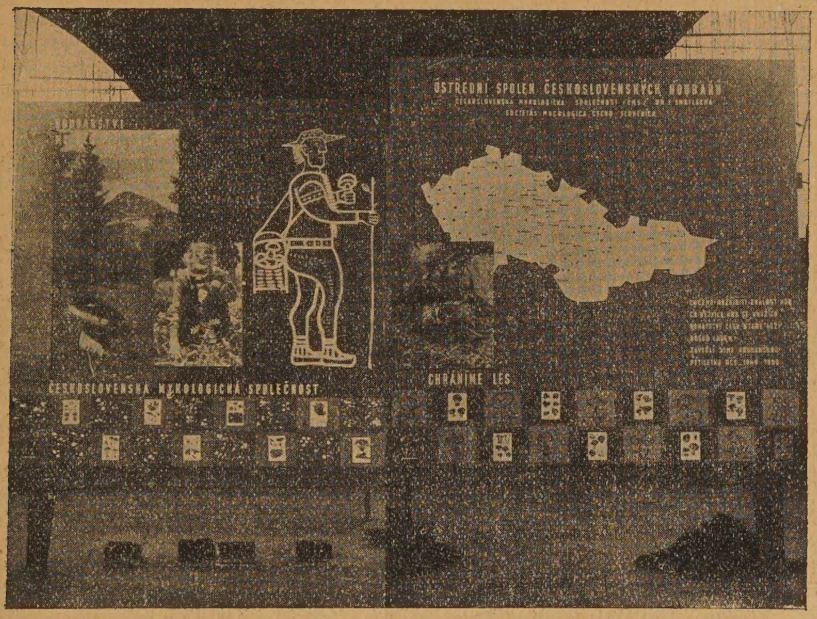

Obr. 31. Informační a propagační tabule Čs. mykologické společnosti na Slovanské zemědělské výstavě v Praze 1948. Foto Bedřich Čejka.

lebné »květy lesa« zpestřovaly opodál ukázky správně a nesprávně pěstěného lesního porostu. Pozornému pozorovateli — a který houbař by nebyl v lese pozorný? — neušly na kmenech a větvích některých stromů choroše. Kdo dokázal tak působivě oživit kouzlo lesních zátiší, byl známý znalec a u lidu oblíbený mykolog doc. Dr. František Smotlacha. Sám umístil 31 modelů hub, které mu vytvořil opravdu umělecky podle přírody ze sádry a koloroval jeho spolupracovník Bedřich Čejka, sám také zapůjčil šest chorošů ze svých sbírek.

Zvětšená fotografie lesní krajiny s hřibem v popředí a vedle ní vyobrazení slovenského houbaře byly pozvánkou k návštěvě houbařského koutku, složeného ze čtyř umělecky řešených propagačních tabulí. Součinnost umělců, projevující se tu v podrobnostech, vtiskla svůj ráz celé výstavě, jejíž projekt vypracoval umělec prof. arch. Kroha z Brna, pavilon lesnictví pak

provedl arch. Lodr. Na druhé hlavní tabuli oznamoval Ústřední spolek čs. houbařů (ČMS): »Chráníme les. Chceme rozšířit znalost hub co nejvíce, aby se využilo bohatství lesů, které leží dosud ladem. Zavedli jsme houbařskou pětiletku ČSR 1946—1950«. Střediska houbařského hnutí, vyznačená na mapě republiky, vykazovala největší hustotu ve středu Čech a na východ od Prahy jednak směrem ke Krkonoším, jednak přes Českomoravskou vysočinu k Beskydám. I Slovensko bylo zastoupeno pod praporem ČMS. Na důkaz rovnoprávnosti obou státních jazyků střídaly se, jako všude na výstavě, nápisy české se slovenskými, ať šlo o upozornění na »Časopis čs. hubárov«, vystavený v různých exemplářích, či o »Rez hubou«, nápis u průřezu sádrového modelu hřibovité houby. K výzdobě použité barevné ilustrace Smotlachova Atlasu hub sloužily na jedné tabuli přímému poučení, zobrazujíce jako příklad nejznámějších druhů jedlých hub hřib obecný, křemenáč březový a smrž, jako nejnebezpečnější, pak muchomůrku zelenou. Atlas hub se uplatnil tímto způsobem jako pomůcka osvětové lidovýchovy. Zvláštní prodejna knih pro zemědělce měla vyloženy též houbařské spisy: Smotlacha »50 druhů hub«, Macků »Pěstování žampionů« a jiné.

Ve vitrinách podél bočné stěny dvorany se těšila zájmu mykologů exposice »Škůdci a nemoci lesních stromů«, kterou pořádal Výzkumný ústav pro ochranu lesů v Praze. Ing. A. Kalandra sestavil, mimo jiné, tyto exponáty: Choroš na dubu, dospělá plodnice. Václavka (Armillaria mellea Quél.), podhoubí na dřevě borovice hedvábné. Rakovina modřínu, způsobená kustřebkou modřínovou. (Dasyscypha Willkommii R. Htg.). Lenčovníková hniloba dřeva smrkového (Lenzites abietina). Hniloba na dřevě, trametka kořenová (Trametes radiciperda). Trametka borová (Trametes pini), tvořící ve smrkovém dřevě bílé vločky, na větvi hnědé odstávající šupiny. Dubová parketa, poškozená dřevomorkou (Merulius lacrymans). Modrání borového dřeva (Ceratostomella pini). Zelenání dřeva borového (Chlorosplenium aeruginosum). Jmenované houby, které škodí lesu a dřevu, řadí se k jiným škůdcům z říše rostlinné a živočišné, před nimiž musí být pěstitelé lesa ve střehu. Výstava doporučovala smíšený les jako krásný a zdravý, s čímž mohou být srozuměni také houbaři, ježto v nesmíš. lese vězí nebezpečí přír. pohrom a ve smíš. dle Smotlachy, houby nejvíce rostou.

A poněvadž se výstava konala ve znamení slovanské družby, zasluhuje pozornosti, co našel mykolog v exposicích jiných slovanských států. V tak zvané Slovanské vesnici uvádělo bratrské Polsko výsledek užitkování lesního porostu za rok 1947: grzyby — houby 250.000 kg. Oddělení polských vývozních plodin a výrobků obsahovalo také sušené hřiby (borowik) a nakládané houby: v octě hřiby (borowik), ryzce (rydze) a lišky v soli (kurki solone). Ve slohově rozmanitých pavilonech jugoslávských vystavoval lublaňský Gosad též sušené hřiby. Mezi odbornou literaturou upoutala knížka s barevným obrázkem skupiny plodnic bedly vysoké na obálce: M. Urbani: »Gljive, meso naših šuma«, Zagreb 1946. Chorvatsky psaná knížka byla svědectvím, že i do bratrské Jugoslavie proniká praktická mykologie, zaměřená k lepšímu poznání hu' masa našich lesů.

Pro nebývalý zájem byla výstava prodloužena do 10. července a rozšířena jak v oboru lesnictví, tak také zvláštní exposicí zeleniny a ovoce, jakož i hub za součinnosti ČMS., a konečně výstavu sokolskou, čímž se . VI. otevřela ČMS hledanou exposici stala pozoruhodností XI. sok. sletu. 21 hub čerstvých, kam přispěl sběrem i šéf výstavy p. min. zem. Jul. Duriš.

M. Růžička: **Polské houby ve vývozním plánu.**

Les champignons polonais dans le project d'export.

Polsko vytěžilo za rok 1947 celkem 250.000 kg hub. V polském pavilonu na Slovanské zemědělské výstavě v Praze byly vystaveny vzorky sušených a solených hub, které Poáci nabízejí k vývozu. Jsou to:

1. Borové hříbky (borowik) — Boletus edulis Bull., sušené v překližkových bednách po 50 kg. Plánovaná výroba za rok 1948 10.000 kg.

2. Tytéž nakládané (solené) v sudech 30—50 kg. Výroba 5000 kg.
3. Ryzce (polsky rydze) — Lactarius deliciosus, solené v sudech 30—50 kg. Výroba 5000 kg.
4. Lišky (polsky »kurki«) — Cantharellus cibarius, solené v sudech po 100—200 kg. Výroba za r. 1948 100.000 kg.

Jiný způsob zpracování je nakládání na kyselo nebo sušení v celku navlečených plodnic na provázky. O celou organisaci sběru výkupu, zpracování nebo přímo prodeje čerstvých lesních plodin se stará jediný zplmonocněný podnik Las. Houbařství v našem smyslu není tak zpopularisováno a, jak je viděti z výše uvedených dat, ani pro zpracování a sběr ve velkém není určeno mnoho druhů.

Dr. F. Smotlacha:

Vliv slunce na barvu hub v roce 1947.

L'influence du soleil sur la couleur des champignons en 1947.

Holubinky jsou houby slunečné, což se jeví tím, že jsou vlivem slunce a slun. záření velmi pestře a živě zbarveny. Je zajímavo, že za mimořádně suchého r. 1947, když po deštích na sklonku léta a na podzim semtam začaly růst holubinky, rostly hlavně holubinky červené a načervenalé; na ně patrně přílišné slunce působilo příznivěji nežli na ostatní. Tak jsem sbíral: hol. sličnou, jahodovou, mandlovou, Queletovou, sardonskou, vrhavku daleko spíše nežli jindy hojné holubinky barev jiných. As. Houška zjistil na Slovensku totéž. I na naší podz. výstavě 1947, jež měla vlivem sucha jen málo hub, byly z barev. holubinek hlavně zmíněné již červené. Z ostatních barevných byly na výstavě jen trávozelená a nazelenalá čili v barvě doplňkové k červené. Ty však se vyskytly řídčeji nežli červené. Také u jiných hub zdála se býti barvitost v červeni živější nežli jindy. U chor. sírového již jsem o tom psal. I u křem. osikových (B. rufus Sch.) se mi to rovněž zdálo. Jaké zkušenosti mají ostatní sběratelé? Některé zprávy (na př. Otruba) z pozdního léta a časného podzimu potvrzují moje pozorování, uvádějíce mezi druhy hub i přes velké such sem tam rostoucí, zejména živě červenou právě hol. sličnou (R. lepida).

Josef Jirous:

Houbaři a jazyk.

Les mycologues et la langue.

Na můj dotaz o zvláštním postavení slov „mikroby a bacily" odpověděl prof. Dr. Jiří Haller v koutku »Správně česky« v 2. čísle časopisu ÚRO (1946) toto: »Jména mikrob, bacil se v jednotném čísle skloňují jako životná a mají v 2. a 4. pádě tvar mikroba, bacila, v množném čísle se však skloňují jako neživotná a mají v 1. pádě tvar mikroby, bacily. Tento způsob se vyvinul v jazyce a není důvodu, proč jej měnit. Tak zvaná bytost mluvnická není totiž shodná s bytostí biologickou; bytost v mluvnici určujeme podle životnosti nebo neživotnosti koncovky, nikoli podle toho, jde-li o živočicha či o věc neživou. Proto jsou možné tvary jako strašáci, slanečci, hrobové a pod. U jmen bacil, mikrob se v jazyce vyvinul způsob psát ve 4. pádě životnou koncovku -a, v 1. pádě množ. čísla -y, t. j. koncovku neživotnou, a s mluvnického hlediska to tedy jsou jména v jednotném čísle životná, v množném čísle neživotná. Zavádět uměle něco jiného nelze, pokud jazyk sám k tomu nedá popud.«

Konečně k třetímu dotazu, který se stal na podnět citovaného článku p. Němce, mi Dr. Haller v dopise ze dne 26. I. 1946 mezi jiným píše: »Životných tvarů u jmen mužských totiž můžeme užít všude tam, kde je k tomu nějaký důvod; u jmen bytostí neživých to bývá na př. důvěrný poměr k věci, jako je tomu právě u houbařů a u hub. Tvary jako březováci, hřibci, poddoubníci a pod. tedy nejsou ani nepravidelnost ani zvláštnost . . .«

Z těchto ukázek teprv vidíme, že biologie nemá opravdu s mluvnicí nic společného a dokonce si to po onom vysvětlení uvědomujeme zcela logicky. My víme, že naše milé houby jsou v biologii živou bytostí, jak správně říká i autor p. Němec, neboť jsou složeny ze živých buněk a vše, co roste, je živé.

V mluvnici je tomu ovšem tak, jak jsme uvedli. Národ houbařů je značně veliký, a vytvořil-li si tvary »kozáci«, »kukmáci« a p., nelze se tomu příliš diviti, neboť má k houbám opravdu živý vztah, a proto na př. říká »našel jsem hřiba« místo »našel jsem hřib« atd. Co všechno musí houbaři řešit!

Nakonec srdečně děkuji p. prof. Dr. Hallerovi za laskavou pomoc, jak vysvítá z citovaných dvou dopisů a z odpovědi v jazykovém koutku.

Ing. Jiří Štěpánek: Moje zkušenosti s červivěním hub.

Mes expériences avec les champignons véreux.

Jak rychle houby červivějí?

V před. ročníku (str. 103) jsem podrobně sdělil, že hlavními činiteli při červivění hub je teplo a vlhkost houby. Za tepla a vlhka v přírodě i na př. při sušení houby rychle červivějí.

Myslím ale, že to, co jsem uvedl, je všeobecně známé — i když jsme si to snad mnohdy ani neuvědomili. Je také lehké, si to ověřiti pokusy (ostatně obdobu známe i jinde. Na př. inženýři vědí, že tělesa, kde se čistí splašky skrápěním — t. zv. biol. skrápěná tělesa, biol. rychlofiltry — je třeba v létě udržovati v náležitém mokru, neboť tam, kde je pouze vlhko, zahnízdí se za tepla rychle muší larvy — a taková stanice pak zamořuje široké okolí množstvím much). Daleko obtížnější již je, sledovat rychlost červivění hub.

R. 1945 pokusil jsem se pozorovati toto na strmělce bělostné. Za tím účelem sesbíral jsem několik plodnic, o nichž jsem mohl předpokládati, že nejsou starší 24 hodin (moji zprávu o pozorování rychlosti vzrůstu této strmělky viz příště). Každou plodnici jsem rozkrojil, abych se přesvědčil, že jde o exemplář zatím nedotčený. Takto rozkrojené plodnice uložil jsem v hromádce při pokojové teplotě (t. j. asi 20 st. C). Za 24 hodiny jevily plodnice již zřetelné známky červivění, a po 48 hodinách byly zcela červivé. To by znamenalo, že tato strmělka při teplotě asi 20 st. zůstane zdravá jen asi 2 dny. Z jediného pokusu nelze ovšem dělati nějakých závěrů — vždyť na př. je i otázkou, k d y se houby vajíčky nakazily, a ostatně strmělka bělostná je křehká a poměrně vlhká houba, která i v přírodě velmi mnoho červiví — obvykle dříve než jiné druhy. Ale snad by bylo zajímavé obdobné pokusy provésti za různějších podmínek.

Dr. V. J. Staněk: Zápach hadovky.

Phallus impudicus et sa mauvaise odeur.

Zápach hadovky není tak zlý. Ano, přiznávám se, velice rád jej cítím. Zaneste si jen, nevěřící houbaři, mladou hadovku do svého pokoje (avšak aby o tom paní manželka nevěděla!) a nechte ji pomalu vyvíjeti, často k ní přičichávajíce. Z počátku je její zápach ne nepříjemný ani předpojatému »antiphallovi«. A tak čichejte dále, houba pomalu vyroste z vajíčka, dospěje a vám ku podivu stále není zápach nepříjemný. A po druhé, až ji v lese potkáte, jistě se s labužnickou tváří k ní sehněte a s chutí kochâte se milou vůní. Hůře však bude, až otevrou se dveře a kdosi vkročí do vaší pracovny... Pozoroval jsem takovýto vývoj po několikáté — nejčastěji »vykvetla« mi přes noc. Zprvu napne se blána »vajíčka« na horním hrotu, posléze tento pukne a krásný klobouček, ještě neporušený, zelenavě lesklý, zdvihá se pomalu na vzpružujícím se houbovitém třeni. Rozřízněme hadovku ve stadiu »vajíčka« a nechme vyvinouti; každá polovice vyvine se zcela normálně sama o sobě. Rozřízněme druhou a u jedné polovice vyjměme vrstvu spór, ještě nepáchnoucí, u druhé pak přerušme spojení mezi třeněm a kloboučkem. V prvém případě usychá jak zbytek vajíčka v úplně nepáchnoucí hmotu, tak spóry, které seschnou se v suchu ve velmi tvrdé těleso. Ve druhém případě pak vyvine se jak třeň, tak spóry a je zajímavé, že třeň též páchne, vyvinoval-li se spolu se sporogenní vrstvičkou. Obyčejně zkroutí se vzhůru, maje řeznou stranu uvnitř, nad polovinou pochvovitého obalu, v němž roztékají se v páchnoucí tekutině spóry. Má tedy sporogenní vrstva rozhodný vliv na vývin a zápach třeně.

Pozn. Tato práce autorova je vzata z archivu, kde ležela od začátku ČČsH. Autor byl tehdy pilným a vynikajícím našim spolupracovníkem. Jeho postřeh, že hadovka je snesitelná, byl časem potvrzen. Dnes se hadovka jí. Rozborem jsem ukázal, že mrtvolný zápach hadovky je vlastně zesílená vůně meduV roce 1947, kdy u nás místy rostla hojněji hadovka, psí, mohl se každý přesvědčiti, že má právě jen příjemnou vůni medovou. Sm.

Riad. E. Kraus:

Slovenské vedecké a ľudové pomenovanie húb.

Les nomes savants et populaires des champignons en Slovaquie.

(Pokračovanie.)

Polyporus confluens	choroš splývavý	choroš srastnutý (žemlička)
Polyporus ovinus	choroš ovčí (mlynárka)	choroš ovčí (ovčia hlava)
Polyporus ramosissimus	choroš oříš (mnohovětevný)	choroš rozvetvený
Psalliota campestris	pečárka obecná	šampiňón poľný
Russula alutacea	holubinka podrusá	holubienka (plávka) remeňová
Russula alba	holubinka bělostná	holubienka belavá
Russula cyanoxantha	holubinka namodralá	holubienka fialová
Russula grisea	holubinka sivá	holubienka popoľová
Russula integra	holubinka celokrajná	holubienka neporušená
Russula lepida	holubinka sličná	holubienka pekná
Russula olivacea	holubinka olivová	holubienka zelenohnedá
Russula vesca	holubinka mandlová	holubienka (chutná) (obyčajná)

(Dokončenie nasleduje.)

Ed. Beyerman:

Mé nálezy muchomůrky šiškovité.

Amanitae strobiliformis Vitt. localitates novae.

(Dokončení.)

Ku podivu nalezl jsem ji však i v pražském okolí. Prvým, ale slabým nalezištěm je zámecký park v Čakovicích. První nález učinil jsem r. 1946, koncem měsíce července. Jednu plodnici větší a dvě menší. Všechny jsem snědl, neboť se mi to nehodilo doručit je do poradny. Loni pak začátkem července objevila se na témže místě pouze jedna plodnice. Svou velikostí jsou však pozadu. Místo růstu je ve stálém stínu na břehu rybníka, tedy i dost v chladnu. V dosahu jsou opět jen stromy listnaté, kaštan, vrba, bříza, jilm a jasan. — Nejbohatší naleziště objevil jsem letos na Beckově, v lese u Líbeznic. Dne 19. VII. 1947 nalezl jsem jich na pokraji lesa dosti řídkého celkem 12 kusů. Z nich tři přímo obrovské. Výpis podle dopisu ze dne 19. VII. 1947. A to bylo už řádné sucho. Lesní stromy opět jen listnaté, dub, habr, bříza, lípa, hojně hlohu.

Většina kusů, žel, byla rozbita, pouze dva neporušeně rostoucí. Prvou — menší — dobýval jsem i s hlízou ze země — nedala se vyjmout, ale přetrhla se. Celá houba jest totiž velmi křehká. Jmenovitě křehký jest právě ten klínovitý kořen či hlíza. Podařilo se mi však nalézti jednu z nejmohutnějších a s tou jsem si dal práci, abych ji mohl donésti do ústavu na ukázku (vzato ze zprávy o výzkumu) a jistě i pro potěšení. A tak seděla tato košatá krasavice a přece ještě zpola zavinutá v trávě asi půl metru od dubu. Prozařovala ke mně svou sněhobílou bělostí i přes větvoví a listí keře, který stál mezi námi. Vytrhal jsem okolo ní trávu a vyhrabal nožem jamku, abych k ní mohl a tak jsem ji vydobyl skoro celou. Jenom asi 3 cm dlouhý kousek kořene — ta špička — ulomil se a zůstal v zemi. Měla tvar a rozměry, jak vidíme na obr. 7a v předešlém sešitě ČČSH. Byla velmi souměrně urostlá. Klobouk vysoký 8 cm, v průměru 8,5 cm. Noha pod kloboukem v průměru 6 cm, délka

nohy až k nejširší části hlízy, to je po čáru »ponoru«, byla 4 cm. Hlíza pak bez špičky 7 cm vysoká. Váha asi 1¼ kg. Jsou to velice chutné, šťavnaté houby.

Podařilo se mi ji v trávě v aktovce donést neporušenou až do poradny i s jinými houbami, leč nikdo nebyl doma. Vrátil jsem se do Čakovic a snědl jsem ji s ostatními plodnicemi.

Jedl jsem ty houby čtyři dny. Hřiby, kozáky, křemenáče, které jsem nasbíral zároveň, jsem rozdal. Tato muchomůrka, zasmažená v polévce, byla zcela dobrá. Smažená je též dobré chuti. Celkem je chutí značně nasládlé a proto je třeba úpravu její zařídit tak, aby se mdlé chuti předešlo. Užil jsem více usmažené cibulky, kmínu, papriky a trochu sušených vajec. Chuť pak byla silná, ale málo původní — houbová. Této vlastnosti má muchomůrka šišková vůbec málo proti jiným. Chce rychlou přípravu (krátkou), vajíčka a myslím, že trochu celerové natě by jí náramně pomohlo. To vyzkouším zase až příště. Snědl jsem jich jistě více než 2 kg bez nejmenší vady a pachutě.

Ing. Hugo Coufal:

Naleziště muchomůrky císařské.

Amanitae Caesareae localitas nova.

Především musí být teplý, pro houbaře příznivý rok. Jdeme-li za takového pěkného, vlahého letního počasí ze St. Benátek po káranském vodovodu směrem západním a zabočíme-li za druhou sběrnou budovou napravo, přijdeme do brandýských lesů. Stoupáme k tak zvané »kamenné boudě« stále lesem jehličnatým. Nedaleko odtud začíná les dubový směrem západním a tu je místo, kde rostou nejen much. červené, ale také much. císařské se žlutým masem a příjemně vonící, hlavně pod staršími duby. Když jsem je po prvé přinesl domů, nechtěl se nikdo polévky, ve které byly uvařeny, ani dotknouti, ale později, když děti viděly, že tu polévku s těmi »jedovatými muchomůrkami« s takovou chutí jídám, pustily se do ní též. V Polabí jsem ji nikdy nenašel.

Váž. redakce. Jako jedna z nejstarších čtenářek ČČH a spolupracovnic MVÚ posílám příspěvek o much. císařské, který se mi podařilo získat. Dne 19. května 1948. I. Sokolová ze Sadské.

Pozn. red.: Doufejme, že nejde o záměnu s much. červenou, někdy na lupenech i nožkách zažloutlou a v malém neškodnou. Fakt je, že císařka u nás rostla a roste. Letos, kdy je teplý rok, můžeme ji nalézti. Vždyť také p. řed. V. Sládeček ji blízko lesů brandýských (u Ml. Boleslavi) svého času sbíral. Zdá se, že roste jen některá (asi teplá) léta. Smotlacha.

Josef Otruba:

Můj sběr holubinky sličné r. 1947.

Russula lepida Fries Anno 1947.

Na trav. svazích z Pradědu k Ovčárně zjištěna v jehličí kolem nízkého smrčí 10. IX. 1947 v několika jedincích — krásná a tvrdá hol. sličná. Jiných hub tu tehdy nebylo. V okolí Olomouce se vyskytuje ojediněle v listnatých, jehličnatých a smíš. lesích v pozdním létě a na podzim. Chutná příjemně. V polévce a houbových jídlech je tvrdší než ostatní houby, možno ji proto v jídlech snadno rozlišit. Zdá se, že není vázaná na teplejší polohy. Nasvědčuje tomu její výskyt na hřebenech Vys. Jeseníků, kde zač. září byly již vrcholky kapradin sežehnuty prvními mrazy.

Pozn. red.: Nález autorův je pěkným dokladem k naším starým i novým objevům: 1. že v létě 1947 z holubinek nejhojněji rostly holubinky červené nebo aspoň částečně červeně zbarvené. Ty totiž nejspíše snesly sucho. Zvl. to byla R. lepida; 2. že R. lepida Fr., hol. sličná, je při své tuhosti houbou dobře snášející sucho, čili houbou suchomilnou (nikoliv teplomilnou). Kdežto mnoho hub za sucha, jako bylo r. 1947, tuhne, jest hol. sličná již předem k tomu připravená, jsouc již od přírody tuhou a sušší; 3. že holubinky jsou houby sluneční a hol. sličná snad z nich nejvíce; 4. že hol. sličná patří mezi naše nejpozdější podzimní houby; 5. že není to houba teplomilná, neboť roste na horách a pozdě na podzim.

Smotlacha.

Fr. Procházka, Dačice, M.:

Jarní houby u nás.

20. IV. poslal jsem do ústavu třepenitku svazčitou (hořká), hník stádový a špičku obecnou. O svátcích svatodušních jsem prošel hodně lesa, ale s malým výsledkem. Třep. svazčité zde roste dost, dále jsem našel choroše zimní, které jsem poslal do ústavu, šupinovku ranou, žampion ovčí na pokraji obilí u lesa a několik kozáků březových. Pršelo nám zde sice pěkně, ale v lese je stále sucho. Mnoho jehličnatých stromů, zejména smrků, po loňském suchu uschlo. Měli jsme zde také mnoho chroustů, takže celé úseky dubových lesů jsou úplně ožrány, že se na nich nenajde lístečku.

Pozn. red.: Třeba zkoumat, jak pod těmito poškozenými duby porostou letos symbiotické houby. Sm.

Dr. F. Smotlacha.:

Proč jsou houby chřapáčovité tak proměnlivé a tak zvláštního tvaru.

Jedním z nejpodivnějších přírodních zjevů jest podivuhodný, ba přímo bizarní tvar a zároveň veliká rozmanitost klobouků u hub chřapáčových Helvellales, kdežto ve vývojové paralele mezi vřeckatými Ascomycetes a stopkatými Basidiomycetes, chřapáčovým odpovídající kloboukaté houby rouškové Hymenomycetes (-ales) jsou sice ve tvarech svých klobouků u jednotlivých rodů dosti odlišné (hlíva, čirůvka, penízovka, helmovka), ale u těchže rodů a druhů přece jen si velice podobné, jest u hub chřapáčových již v rodech a zejména také v druzích na první pohled často úžasná rozmanitost a proměnlivost. To právě svádí mnohé mykology, že u hub chřapáčových, t. j. zejména u rodů čeledi chřapáčovitých (chřapáč - Helvella, ucháč - Gyromitra, smrž - Morchella, kačenka - Verpa), kde tato rozmanitost v kloboucích je nejnápadnější, tvoří tu nové druhy a odrůdy, ač vždy jde jen o týž druh, ale nejen na různých, nýbrž i na těchže svých místech růstu (nalezištích) ve tvarech klobouku často úžasně rozmanitý.

Odkud pochází tato úžasná proměnlivost a rozmanitost tvarová a proč naopak u kloboukatých hub rouškatých, na příklad u rodu penízovka, helmovka, čirůvka, muchomůrka, hřib, je u druhů navzájem a u druhů zevně v kloboucích značná podobnost?

Platí tu v obou případech sice všeobecně v živé přírodě vládnoucí princip individuality a odlišnosti každého jedince a tím každého druhu navzájem, ale proč právě na př. u ucháčů, chřapáčů, je tak nápadně uplatněn, že každá plodnice téhož druhu z různých míst navzájem, ale i z těchže míst, je ve tvaru svého klobouku tak rozmanitá a všeobecně vzato, tak tvarově bizarní, že by mohla být pokládána za zjev samostatné, od ostatních vývojově odlišné formy, variety nebo i druhu?

Příčinou je tu nepochybně způsob vytváření výtrusů a způsob jich rozšiřování po nejbližším okolí, který je u hub chřapáčovitých sice jednodušší při vytváření (ve váčcích či vřeckách), nežli u kloboukatých rouškatých (na stopkách čili basidiích), ale zato složitější při rozšiřování. Kdežto u kloboukatých hub rouškatých je veliká rozmanitost u rodů v útvarech, na nichž je plodonosné rouško pod kloboukem uloženo, a tyto útvary jsou navzájem u téhož druhu velice si podobné, ale výtrusy prostě padají v čas zralosti dolů, jest rouško u chřapáčových rozloženo na povrchu plodnice, což vede při různých podmínkách růstových, u každé plodnice trochu odlišných, k nejrozmanitější tvárlivosti právě na povrchu plodnice, kde jde nejen o vliv vlhka, světla, větru, polohy místa a požadavek, aby výtrusů se mohlo vytvořit co nejvíce, nýbrž i způsob, jakým se výtrusy u všech rozšiřují, což se děje jakýmsi odstřelováním, dobře patrným u hub kustřebkovitých. Princip tvárlivosti je proto nejvíce proveden

právě na povrchu klobouku, kdežto u kloboukatých hub rouškatých v útvarech pod kloboukem.

Houbař u hřibů, lošáků, muchomůrek, třepenitek, vidí klobouky shora velice si podobné, odlišné jen v celkovém tvaru a umístění trubiček, ostnů a lupenů (jež jsou si navzájem rovněž velmi podobné), naproti tomu u hub ucháčovýca, najmě u rodů chřapáč a ucháč, jest každý klobouk právě shora, na povrchu různý, od druhého často velice odlišný. Tedy místo a způsob vytváření výtrusů je tu hlavním tvárlivým činitelem a příčinou tvarové různosti a rozmanitosti, zevně veliké na jedné, menší na straně druhé.

Podrobnosti další viz v knize Smotlacha: Atlas hub jedlých a nejedlých (Mycologia practica). (Vysázeno r. 1947).

Dr. F. Smotlacha:

Konec zimy a jaro 1948 v houbách.

I. Mírná zima s podzimními houbami na jaře.

Na jaře mohou růst i houby podzimní. Je to pokračování podzimního vegetativního období. Toto období trvá běžně od října do listopadu a někdy do prosince. Roku 1948 trvalo však do ledna a února. Následuje-li krátká zima, jako r. 1948, i když místy dosti tuhá, ale se sněhem, nepřeruší se život plodonosného podhoubí úplně, nýbrž objevují se v březnu a dubnu plodnice jako pokračování podzimu a zimy. To platí ovšem jen o houbách hniložijných. Roku 1948 objevily se doklady koncem března: třepenitka svazčitá, maková, cihlová a opěnka. Třepenitka cihlová pokračovala na mnoha místech i v dubnu. Je to nepochybný důkaz mírné zimy, po níž jedině je na jaře hojná. Po tuhých zimách se objeví až na podzim. Za mírné zimy stávají se z uvedených hub podzimních houby zimní a jarní. Roku 1948 patřily mezi ně hník stádový, třpytivý, inkoustový a obecný a také čirůvka krátkonohá; ačkoliv je jinak pozdně letní až podzimní, rostouc na kompostech, rumištích a pod., objevila se r. 1947 pozdě na podzim a r. 1948 začátkem dubna. Účinek mírné zimy 1947-48 byl asi spojen s vlivem suchého léta 1947, kdy byl růst hub omezen. Některé houby nahradily si to na jaře. Sem patří i kustřebka (baňka) dutá, která roste na podzim do zimy. Roku 1948 se objevila několikrát na jaře. Sbíral ji na příklad ppl. Plánský.

II. Zvláštnosti jara.

Jaro 1948 bylo dosti rané, t. j. od konce března, ale chladné a suché. V polovině dubna nastala náhlá změna. Nastala horka červencová, ale houby nerostly, poněvadž bylo sucho. Teprve začátkem května, kdy nastaly aspoň místní deště, tam, kde napršelo, počaly růst houby dosti hojně. Chřapáčovité včetně destice chřapáčovité objevily se již v březnu a začátkem dubna, avšak velmi vzácně, neboť sucho a noční mrazíky znemožnily jim růst téměř vůbec. Smrž přerostlá začala růst na začátku dubna, ale jen spoře na vlhčích místech. Nalezli jsme s kol. Houškou dva kusy na Střeleckém ostrově v Praze II. V té době rostla také za podobných podmínek i jinde. Pozoruhodností byla smrž baretová, která vyrostla ve zvláštní formě na dvoře hostince Rodrova u výstavy v Praze VII. Vyrostla tam již koncem dubna na znamení, že je již teplé a urychlené jaro, neboť jinak roste i později v květnu. Došla nás také smrž tlustonohá, rovněž urychlená. Doba růstu všech druhů smrží, ucháčů i destic byla r. 1948 urychlená a zkrácená. Májovky byly také zrychlené, ale omezeny suchem ve vzrůstu. Proto místy rostly i později v květnu. Rovněž sadovka (podtrnka — hloženka) rostla dříve než jindy, a to již začátkem května a všude, ovšem větší měrou jen tam, kde napršelo. Patrně si nahrazovala loňský klid, kdy pro sucho většinou vůbec nerostla. Hojně na mnoha místech rostla šupinovka raná. Ta byla nahrazena asi 20. V. na mnoha místech se objevivší šupinovkou tuhou. Od podzimu do jara všeobecně rostla hořká třepenitka svazčitá. Každý ji našel. Byla to nejobecnější houba za posledních 9 měsíců (od září do května). Pozoruhodné byly houby podzimní, rostoucí již na jaře 1948. Zda tu bylo příčinou loňské sucho, mírná zima či jde tu o zjev obvyklý, nebylo možno zjistit. Tak donesena a poslána do poradny čirůvka nahá a zemní, vzácný klouzek mazlavý B. collinitus Fr. a j. (viz níže). Na trhu již v dubnu objevily se hříbky májové, které pokračovaly do začátku května, objevily se tam i smrže, májovky,

sadovky a také březnovky, jež byly poslány i do ústavu několikrát. Cena těchto hub na trhu byla velmi značná, ale zcela přiměřená vzhledem ke vzácnosti hub a nedostatku potravin.

Obr. 32. Vlevo obraz ze Slovanské zemědělské výstavy v Praze, kde ČMS v oddělení lesů pod stromy a v lesních kulturách umístila své krásné modely hub (vytvořil Bedřich Čejka). Ty se tak líbily, že si jich šest návštěvníci odnesli. Na obrázku modely muchomůrky červené. Foto B. Čejka.

Obr. 33. Vpravo jediná plodnice penízovky sametonohé, nalezené letos v únoru K. Jakoubkem. Na jejím kořeni vyrůstá na 250 malých plodniček současně tu založených. Plodnice rostla pod lipou o samotě v listí z dubů. Kreslil Karel M. Jakoubek.

III. Urychlené léto na jaře 1948.

Avšak také houby léta 1948 jsou urychlené. A objevují se totiž již uprostřed května, jako by byl červenec-srpen. Ve dnech 14.—20. V. 1948 byly výzkumnému ústavu hlášeny tyto druhy: 16. V. sbíral dr. Č. Petera v lese u Nepomuku kořenovec červenající, čechratku lasturovou a kozák březový. Bedlu stydlivou (L. pudica Bull.) našel téhož dne p. Jos. Voženílek nad Chuchlí. Paní R. Vtelenská našla v dubině u Pardubic kozí pysk a žampion zářivý. Několikráte byl sbírán v té době hník oválný. Tak jej nalezl p. B. Čejka 11. V. v údolí Kačáku, 13. V. p. Tomáš Markus u Řevnic. K letním houbám zrychleným patří nález loupáku sličného pod modřínv v Brdech (10. V. dr. Petera). Čechratku podvinutou a hník nasetý sbíral inž. Jos. Florián u Mokropes. Pan Vl. Petraš nalezl v Klánovicích 9. V. mladý houževnatec šupinatý. Několikráte byl sbírán choroš sírový: 20. V. sbíral jej p. dr. Vávra v Šárce na svém starém nalezišti. Z mnoha míst hlášeny nálezy hřibů dubových, křemenáčů březových i osikových. Kol. V. Čvančara z Kostelce n. Č. l. nalezl v listnatém lese mladý kovář. Rovněž letní houby hlásil p. Jech z Kam. Šenova, kol. Holčák z Prostř. Bečvy na Mor. atd. Malá Eva Kubíková našla 10. V. nejen první třešně na naší pokusné zahradě na Zámečku, nýbrž i první muchomůrky pantherové, které v celém hejnu vyrostly po dešti na hrázi hradec. rybníka »Datlík«. Rostou tam každoročně, ale značně později. Na téže hrázi jsem nalezl dole u louky, kam prosakuje voda z rybníku, 14. V. několik krásných hřibů dubových. Křemenáče březové nalezl p. Jiří Šmelhaus 15. V. v Orlických horách (u Rybné). Čechratku podvinutou nalezl jednatel Vystyd 4. V. v Kosově Hoře u Sedlčan.

IV. Do ústavu posláno a sděleno 22. a 23. května 1948.

Jednak rostou zbytky z doby předcházející, t. j. houby jarní a urychleného léta. Od 19.—22. V. t. r. v celých Čechách a na Moravě přšelo a zároveň se silně ochladilo (opoždění ledoví mužové?); pak opět bylo ve dne teplo, do rána chladno. Z 22. V. máme mnoho zpráv: Na Zámečku u Skořepů v rumišti vyrostla šupinovka tuhá a na zahrádce pod švestkami staré sadovky. Na trhu v Hradci Králové bylo něco hřibů borových (1 pěkný kus za 40 Kčs). Také tam byly hřiby dubové, křemenáče smrkové (červené), právě vyrostlé po dešti a několik mladých kozích pysků. Podobně tomu bylo i na trhu hub v Hradci Král. II. Pan Jos. Blažek sbíral ve Stromovce šupinovku ohnivou (Ph. flammans), hník blanitý a opěnku. Pan J. Matějovský našel v Nouzově velkou hnědou katmanku pošvatou, hlívu ústřičnou, penízovku ocasatou. Paní Nováková našla v Motole sadovky a choroš sírový. Stejně 23. V. 1948 paní M. Dvořáková nalezla v Malé Chuchli soubor hub jednak jarních, jednak letních. Z letních byla to bedla červenající, šedivka a babka. Také se zde ukázaly holubinka namodralá, šupinovká tuhá, pečárka ovčí, penízovka dubová (odr. žlutolupenná) a ryzec žlutomléčný (L. theiogalus). Z jarních ještě šupinovka raná, z celoročních opěnka, štítovka jelení a helmovka narostlá. Dr. Vávra sbíral v Šárce penízovku dubovou. V Malé Chuchli nalezli výletníci téhož dne statný hřib dubový a několik menších. Pan A. Kocourek našel v Černošicích sadovku a v Kinského zahradě choroš šupinatý, suchem zakrnělý. Pan Jos. Zajíček sbíral u Orlíka krásné hřiby borové, kde před týdnem rovněž rostly. V Brně na trhu prodával houbař (sděluje pí Bož. Náhlíková) hlívu dřevní (Pleurotus lignyarius Fr.) pod jménem »májovky«.

V. 65 druhů hub bylo doneseno do přednášky 24. května 1948.

Houby donesli pp.: K. Bischof z Karlštejna, K. Jakoubek z lesíku u Motola, dr. Kamarád z Lán, Odvárka ze Senohrab, dr. Petera ze dvou míst v Brdech (Úsov, Trmice), Vojtěch Rimpel z Černovic a z olšan. hřbitovů, Severa z Voznice u Dobříše, Šístek z Dobříše, Jiří Vaníček z háje strašnického krematoria, pí. R. Vtelenská z Hvězdy. Z jarních donesena májovka a sadovka (dr. Petera), šupinovka raná (dr. Petera, Šístek, Rimpel, Vtelenská), strmělka štěničná a opěnky, čechratky, mrvele, lencovníky, helmovky narostlé, čisté, ryzec nasládlý, štítovky jelení, penízovky dubové, ocasaté, vřetenonohé, hníky (nasetý, inkoustový, stádový, domácí, blanitý), choroše zimní, sírové (ohromný 2—3 kg z Lán donesl dr. Kamarád), třepenitky svazčité, cihlové, žampiony obecné v různých formách atd., byly doneseny.

Z letních a podzimních hub vyrostly: velký hřib hnědý (dr. Petera, Šístek), much. šedá (dr. Petera, Šístek), žonkylová (dr. Petera, Vtelenská), holubinka

namodralá (dr. Petera, Rimpel.)) Překvapením byla babka a šup. tuhá, které byly sbírány na pěti-šesti místech (Jakoubek, Odvárka, Petera, Vtelenská, Šístek, Rimpel), dále bedla červenající (dr. Petera, Bischof), ryzec krémový a chor. kozí noha (Šístek). Překvapily smrž pérová (Severa), čirůvka zemní (Vaníček), masák (Rimpel), třepenitka slzivá, hol. trávozelená, katm. hnědá (všechny našel dr. Petera). Další zprávy od sta spolupracovníků budou v ročníku XXVI.

Doklady o hojném výskytu sadovky (podtrnky) na jaře 1948.

Přehojný výskyt sadovky a hloženky všude u nás, které si r. 1948 nahrazovaly asi nepatrný růst v roce 1947, kdy bylo sucho, dosvědčují přečetní její nálezci, z nichž některé takto uvedeme. Nalezl(a) jsem ji:

Na své zahradě v Libni pod švestkou 2. V. 1948. Václav Burda.

Poštou jsem ji zaslal z Chebu 6. V. a znovu 17. V. Druhá byla tmavší, rostla pod jabloněmi. Byla to patrně hloženka. František Patera.

Našel jsem ji u Zbraslavi pod švestkami a donesl do ústavu 9. V. Bohumír Henrich.

Ve velkém trsu našel jsem ji v Dolních Mokropsích ve své zahradě a donesl do ústavu 9. V. Josef Rudolf.

Rovněž v Mokropsích jsem ji našel hojně 10. V. Inž. Josef Florián.

Ve Štěchovicích na zahradě jsem ji sbíral rovněž 10. V. Zdeněk Černý.

Na Petříně jsem ji nalezl spolu s májovkou 10. V. Josef Kotek.

Sadovek jsem našel 9. V. asi 2 kg v Černošicích pod višněmi. Můj konkurent měl jich 4 kg. Připravili jsme si je k večeři a velice nám chutnaly. Vojtěch Rimpl.

Krásné sadovky nalezl jsem v Úvalech 14. V. Poslal jsem je do přednášky. Josef Jánský.

Světlé podtrnky u trnek a tmavší hloženky u hlohu sbíral jsem 10. V. u Modřan. Bedřich Šilha.

Tmavé hloženky nalezl jsem 10. V. u Krupky pod hlohem. Světlé sadovky jsem poslal z Krupky do ústavu 17. V. Václav Sobotka.

V Řevnicích na své zahrádce nalezl jsem 12. V. hojně sadovek. Josef Beneš.

Sadovky jsem našla na své zahradě v Praze XI 13. V. Marie Tvrdá.

Sadovky jsem našel i ve Vršovicích pod jejich stromy na rumišti 14. V. František Vystyd.

Závojenky jsem sbíral ve Stromovce 14. V. Jan Spálený.

Také v Třebechovicích rostla v květnu sadovka. Našel jsem ji i dnes (27. V. 1948). St. Cejnar.

Sadovku jsem sbíral po celý týden na své parcele na Báních u Jíloviště pod třešněmi 12. V. MUDr. Zd. Bruderhans.

Tmavá hloženka roste u nás v Kolovči v listnatém háji. Alois Petraš.

Hloženky sbíral jsem pod hruškou na Ořechovce 18. V. Ot. Chobodides.

Podtrnky rostly letos v květnu hojně v Bojově na zahradách u mých přátel Zámečníka, Listíka a Ptáčka. Josef Kocourek.

Sadovky sbíral jsem na své zahradě v Kostelci n. Čer. lesy 12. V. Václav Čvančara.

Celý týden od 10. do 18. V. rostou mi na zahradě pod slívami v Dolních Mokropsích krásné sadovky. Ing. Miroslav Číha.

Krásné sadovky či podtrnky rostou nyní (19. V.) u nás v Kralupech. Jiřina Černá.

Na zahradě u lesa Srbsko našla jsem 19. V. sadovku. Josefa Blechová.

Mnoho sadovek sbíral jsem naposled 17. V. u Mníšku. Ant. Brabec.

Posílám sadovku (hloženku) z N. Města na Moravě ke kontrole, zda to není závojenka olovová. 31. V. 1948. Frant. Brázda.

V roce 1947 nevydaly lesy kolem Rakovníka zcela žádných hub — následek to nebývalého sucha. Boh. Franěk.

Červený hříbek, Boletus versicolor R., našel jsem v červenci 1947 na břehu řeky Klabavky u Ejpovic, v loukách, pod topoly a olšemi. Frant. Kouba.

Hlívu ústřičnou nalezl můj bratr 1. února 1948 na ořechu na svém sadě u Mělníka. Byla vysoko na kmeni, na větvích, které byly zmrzlé. Rostlo jich několik chomáčů na celém kmeni. Rostly tam od podzimu na několika stromech svého času namrzlých. Když byly ulomeny, vyrostly znovu. Přinesla jsem ji do ústavu pro jeho vý-

stavky. Hlíva byla pomoučena od bílých výtrusů, které se podle vysvětlení dr. Smotlachy dostávají nahoru působením zvláštních elektrických a tepelných proudů na lupenech.

Emilie Ševčíková.

Hlíva ústřičná roste v zimním období na Mělnicku častěji. Posílám snímek. (Obr. 34). Viktor Knejfl.

bů křemenáků. Naleziště je u cesty pod břízou, houby rostly na místě, kde byly kousky rozštípaného březového pařezu. V létě rostou křemenáky pod břízami v lese u Rybné n. Zdob. hojně. J. Š.

Hloženku čili závojenku-hloženku, zvlášť zelenou a hnědě kropenatou, nalezl jsem začátkem května 1948 na

Obr. 34. Hlíva ústřičná (Pleurotus ostreatus L.), je jedlá a chutná zimní houba ze starých, zahnilých, listnatých kmenů a pařezů. Foto prof. Viktor Knejfl.

Kustřebku dutou jsem sbíral 11. IV. 1948 v celém chomáči drobných plodnic na kompostě v Jincích.

Podpl. Plánský.

Březnovka 1948. Jako první byly prodávány na trhu v Kutné Hoře ve dnech 23. a 24. dubna 1948 a v několika následujících dnech plžatky, voskovky, šťavnatky, zimní březnovky, Limacium marzuolum Fr., ovšem jako »májovky«. 9. V. 1948.

Jaroslav Jeřábek.

Hlásím nález smrže tlustonohé, zcela podobné oné bar. fot. v Smotlachově atlase díl I. Byla nalezena v Kralupech na začátku května 1948.

Jiřina Černá.

Šupinovku bahenní, která byla hlášena do ústavu s několika stran, od potoků, kde rostla letos kolem 15. května, nalezl jsem 16. V. na Berounce u Radotína. Tamtéž na pařeze sbíral jsem také choroš šupinatý.

Miroslav Smotlacha.

Křemenáče březové. 15. V. letošního roku jsem nalezl v lese u Rybné nad Zdobnicí dva vzrostlé exempláře hřilouce blíže hlohů a trnek, kde jsem již v dubnu našel podtrnky čili závojenku štítovitou. Hloženky poslal jsem Myk. výzk. ústavu (poradně) a tato mi určení hub potvrdila. Již 10. května 1948 poslal jsem do ústavu šupinovku ranou a hloženku.

Václ. Sobotka.

Opěnka roste za teplých dní i v zimě a na jaře. Je to houba celoroční. Letos byla donesena do všech přednášek od konce března do konce května vždy z mnoha stran. Tak na př. 16. IV. poslal ji p. Alois Petráš z Kolovče, 18. IV. nalezl ji ve Hvězdě p. Jaro Miškovský. Pan kolega Jaromír Vávra z Turnovska poslal ji 11. V., paní Olga Pečivová našla ji u Vejprt 17. V. Dr. F. Smotlacha.

Výzkumu hub na jaře se zúčastnilo mnoho spolupracovníků. — Děkujeme jim. Kdo jsi nepsal, napiš laskavě do týdne. Redakce.

Prosíme o další výzkumné zprávy pro ČČSH i výzkumný archiv, z něhož se čerpá pro další práce ČMS a MVÚ. Dr. R. Vávra.

Karel Krejčí:

Hledáte vhodnou mykologickou zahradu u Prahy?

(Dokončení.)

Pokud se týče nejedlých či jedovatých muchomůrek, rostou zde: m. obecná (A. muscaria Fr.), (třeň z těchto mladých muchomůrek béru, suším a míchám do směsi hub), m. citronová (A. mappa Fr.) a m. zelená či hliznatá (A. viridis Pers., phalloides Fr.). Mezi těmito roste zde velmi dobrá m. načervenalá (A. rubescens Fr.), lidově »masák«. Rostou zde tři odrůdy této houby, všechny jedlé. V psárském lese roste čtvrtá forma této houby »masák šedozelený«, také jedlý. Tu a tam se objeví také bedla vysoká (L. procera Fr.).

Na podzim najdete zde mnoho »václavek« (Arm. mellea Vahl.), a to dvě odrůdy. V březinkách na pasece roste hojně hadovka smrdutá (Phallus impudicus L.). Zdaleka je ji cítiti! Ve smrčinkách u »dubu« jsem našel také ojedinělého ryzce syrovinku (L. volemus Fr.) a ryzec šeredný (L. turpis Fr.). Mimo to rostou zde tyto houby: Lošák bílý (H. repandum L.), třepenitka svazčitá (H. fasciculare Fr.), opěnka lipůvka (Ph. mutabilis Fr.), lakovka (L. laccata Fr.), růžová a fialová čechratka podvinutá (P. involutus Fr.). Kukmák okázalý (V. speciosa Fr.) podobný pečárce, našel jsem v několika kusech. Jeden jsem »obětoval« do houbové směsi do polévky a snědl, ničeho však jsem nepocítil. Ano, roste zde ještě mnoho hub jiných, o nichž později.

Jak jest vidno, je náš nevelký les nejen na houby bohatý, ale i krásný, Pražany v létě hojně navštěvovaný, a proto jej považuji za pravou mykologickou zahradu. Poznejte svůj les a šetřte její! Je to les u Krče.

Václav Čvančara:

Z mé mykologické zahrady.

Mou mykologickou zahradou jsou lesy jižně od Kostelce n. Č. lesy, směrem k Č. Brodu. Zvláště les Amerika s připojenými částmi. 15. V. 48 jsem tam našel několik modráků, které mi pro. Smotlacha určil jako kováře z listn. lesa, či hřib vlčí (B. lupinus Sm.). Rostl pod duby a habry a byl celý žlutý, na kloboučku žlutohnědý, jakoby sametový. Utržen, po delší době zčervenal, na trubkách a na noze, na klobouku trochu ztmavěl. Stejně tak bylo u starších plodnic. Nohy měly všechny kusy poměrně tenké, což u modráků udivuje. Prof. Smotlacha mi vysvětlil, že změna barev u modráků pochází hlavně z vlivu světla, neboť jsou to houby sluneční, vlivem slunce barvu (obyčejně do červena) měnící. Tenké nohy způsobil podle něho vliv sucha a větru v posl. době, kdežto růst plodnic byl umožněn vlhkostí země v hloubce. O jiných drzích hub příště.

Dr. F. Smotlacha:

Další poznámky k mykologické zahradě ČSR.

Mykologické zahrady jsou oblasti bohaté na houby, které prozkoumávají i pro sebe vysbírávají naši spolupracovníci (referenti) na 100 důležitých místech ČSR. Mají veliký význam vědecký (výzkumný), praktický (hospodářský) atd. Bude o nich vydána souborná kniha, proto prosíme všechny referenty mykology, kteří se tu zúčastní, aby letošního roku věnovali svým výzkumným místům největší pozornost, všechno si zapisovali, ke kontrole do ústavu posílali atd.

Čtenáři ČČSH, jak se dovídáme z dopisů, mají o mykologickou zahradu ČSR veliký zájem, proto prosíme všechny referenty, aby nám pokud možno nejdříve poslali zprávu, co loni a letos cenného a zajímavého ve své mykologické zahradě zjistili. Doporučuji, aby každý se omezil ve výzkumu na menší oblasti, ale důkladně je prostudoval. Mimo to by bylo dobře, kdyby každý referent zjednal si několik spolupracovníků, na př. též žákovské a studentské

kroužky, kteří by mu pomáhali. V některých místech, jak jsme zjistili, jsou dva, tři samostatní pracovníci, ti ovšem musí se spojit, aby jejich výzkumná práce měla dobrý výsledek.

*

Též negativní výzkum hub vůbec a mykologických zahrad zvláště je vědecky velmi důležitý. Sdělte nám, které houby u vás nerostou vůbec nebo aspoň za jistých okolností, jež ovšem uveďte.

Za svou mykologickou zahradu pokládám (z dotazníků):

Klánovický les u Prahy. Jar. Almer. — Lesík proti nádraží Ždírec-Krucemburk. Jos. Bílek. — Brdské lesy, nejvíce Mníšek, Skalka, Řevnice, Hřebeny. Ant. Brabec. — Lesy v okolí Strubu u Chocně. Jarosl. Buriánek. — Lesy sokolovského okresu. MUDr. Boh. Břinek. — Les Háj u Solnic. Ema Cimrová. — Lesy u Boskovic. Ph. Mr. Fr. Částek. — Les »Amerika« u Kostelce n. Č. l, V. Čvančara. — Lesy tuchoměřické se Šárkami. Ludvík Dudzík. — Selské lesy mezi Nížkovem a Sirákovem. Jar. Grodl. — Les u Dobřichovic. Jan Dušek. — Zádušní les Karkoška. Jos. Dynybyl. — Modřanské lesy u Prahy. Ing. Josef Hanzlovský. — Les v Plané n. Luž. Inž. Jan Havelka. — Les u Dobřichovic směrem na Skalku. Emil. Havlíček. — Obecní lesy u Verneřovic u Broumova. Vlad. Hindrák. — Les na Vysočině »Maňhalku« u Studené a vlastní zahradu. Inž. Jar. Hlavsa. — Lesy za Jindrovem u Brna. JUDr. Mir. Holý. — Les v okolí Obyšovců na Slovensku. Mir. Houška. — Les u Vys. Újezda na Třebechovicku. V. Chmelík. — Polesí Chrástov, Žďár u Rokycan. MUDr. Kam. Jáger. — Mám vlastní pozemek u Prahy, z poloviny smíšený lesík, z poloviny zahrada. Provádím pokusy o vytváření podhoubí určitých druhů hub (podle směrnic prof. Smotlachy). Al. Janda. — Petrovickou oboru u Týniště. Mj. Jan Jelínek. — Les »Špice« u Třebechovic. Jos. Kánský. — Obecní, farní a selské lesy v Máchově, v Kopečkách, v Níz. Srbské atd. Boh. Kašpar. — Mšenské lesy, rokle Kobylka. Jan Kašpárek. — »Hory« u Mysletic u Telče, les u Suchohrdlí u Znojma. JUDr. Jindř. Kaupa. — Deblínský les u Tišnova. Jos. Knoflíček. — Park v Cibulkách v Košířích. V. Kočmíd. — Les u Tuchoměřic, nebušický »Hlásek« a část Šárky u Prahy. Fr. Kodl s chotí. — Nyní les Bychnov u Jeníkova u Votic. J. Kohlmünzer. — Skřivanský a smidarský les u N. Bydžova. Ad. Kohout. — Zbraslav, Roblín, Úvaly. Eman. Kopecký. — Kus Šárky u Prahy. Jan Kouba. — Blízký lesík a zámecký park v Jilemnici. Jan Kovář. — Lesy v oblasti Kam. Újezdu na jih od Čes. Budějovic. Kašpar Kříž. — Část křivoklátských lesů. Lad. Lukeš. — Krč, Šárku u Prahy, les u Jičína. Boh. Matas. — Les na Suchým u Boskovic. Ph. Mr. Jar. Mejstřík. — Les u Hodkoviček v Zátiší u Prahy. Jar. Miškovský. — Šárka u Prahy. M. Mudrochová. — Krč, Psáry u Prahy. Vlad. Nejedlo. — Les »Rokycanská stráň«. Jos. Pešek. — Chyňavské lesy u Kladna. Fr. Peterka. — Lesy na Blovicku. MUDr. Dušan Polívka. — Od »Matoušů« k »Červenému mlýnu«, »Riegrovy sady« (u města) v Pacově. Al. Rak. — Lesy obce Novosedly. Ant. Reban. — Olšanské hřbitovy. Vojt. Rimpl. — Lesy Českomor. vysočiny u Německého na Moravě. Jos. Rýdl. — Stromovka v Praze. Olga Spálená. — Rápotice okr. Třebíč. Štěpánovice okr. Tišnov a Halusice okr. Kyjov. Jar. Sluka. — Kersko u Prahy. Ir. Sokolová. — Les pod pilou na Kuku u Pečenic. V. Smolík. — Na Plzeňsku lesy předenické. JUDr. K. Štolba. — Rožnov n. Peršt., Střelice v okolí Brna. Jan Tichý. — Lesy Novopacka. Fr. Vedral. — Polesí Chlumec n. Cidl. Jos. Veselý (Chlumec n. Cidl.). — Státní polesí Náměšť n. Osl. Jos. Veselý (Zňatky). — Lesy u Vanovicka u Boskovic. Inž. Radomír Vlk. — Lesy v okolí Val. Meziříčí. Jindř. Vodička. — Lesy v okolí Petrovic. Jindř. Zahradník.

Kam chodím nebo jezdím na houby (z dotazníků).

O prázdninách do brdských lesů k Hořovicům. Karel Fikar. — Jezdíme k Žamberku do Záchlumí, tam jsem naučila mnoho lidí sbírat a jíst houby, kterých se dříve báli. M. Hrobařová. — Polesí u Mutějovic a Šebín u Libochovic. Josef Karásek. — Do jaroměřských lesů, pod Bučinu, na Mostek, do Velichova, o prázdninách do Loštic na Moravě. JUDr. Ad. Konečný. — Okolí Prahy nebo v místě, kde trávím dovolenou. Inž. Jindř. Korda. — Na Drahanskou vysočinu, obce: Benešov, Kořenec, H. Štěpánov, Suchý atd. Fr. Kovář. — Chodím na Jeseníky (redakce prosí o zprávu o nálezech hub). Lad. Mitlöhner.

— Okolí Ostravy, Beskydy a Oderské vrchy. Ant. Otáhal. — Do lesů v okolí Prahy, hlavně Dobříš, Mokrovraty, Mníšek, Královka. Št. Průcha. — Do lesů u Prahy. Jos. Sainer. — Celé území republiky, kam je mi právě možno (za účelem studia). Vladimír Zacha. — Lesy u Chocně a u rodné obce Bzové okr. Hořovice. Jos. Závora. — Do lesů v okolí Chocně. Jindř. Zenker.

Žampiony obecné ve dvou zcela různých formách sbíral jsem letos (1948) jednak koncem dubna na »svém« kompostě u Modřan (byl to krásný velký trs 13 pěkných plodnic), jednak 13. V. přímo na ulici »Pod kaštany, v Bubenči u Stromovky.

Bedřich Šilha.

Hník oválný (Coprinus ovatus Sch.) nalezl jsem 13. V. 1948 u Řevnic. Byl drobný proti hníku obecnému. Smotlachova poradna mi potvrdila toto určení. Tomáš Markus.

Na pařeze na Cibulkách nalezl jsem třepenitku přívěskatou (Hypholoma appendiculatum), o níž je psáno ve Smotlachově barevném atlase, vyšlém v Melantrichu. Zde rostla jednotlivě a neměla, když jsem ji našel, vyvinutý závojek. Inž. Mil. Jenko.

V květnu (7. V.) 1944 dodal jsem do MVÚ z Lysé n. L. tyto houby: houževnatec tigrovaný (byl fotografován pro atlas), špičku obecnou, šupinovku ranou, ryzec kravský, choroš šupinatý, mrvel rýžkatý a rozmanitý.

Václav Hájek.

D. Praktický výzkum. Kuchyně. Průmysl, obchod, trhy.

Josef Francl:

Houby sbírané pro trh v okolí Unhoště.

Pro trh se sbírají v tomto kraji: Hřib smrk., borový, dubový, křemenáče, kozáci, hřib kožišník, holubinky nazelenalá, namodralá, lišky, májovky, václavky, zelánky, havelky, hřiby hnědé, plstnaté a klouzky obecné. Ceněny jsou v pořadí jak se vyskytují: Na počátku sezony májovky, pak hřiby májové, dubové, hřib hnědý a křemenáč. Následují holubinky, václavky. Zelánky havelky a hřib borový jsou nejcennější houby sklonku sezony.

Boh. Matas:

Uchování sušených hub v zimě před moly.

Sušené houby v papírových sáčcích zvlhnou snadno v zimním vlhkém období i v suché spížce nebo pokoji a pak při mírné teplotě moli ihned ucítí vůni hub, dostanou se i malým otvorem do papírového pytlíku a nakladou do hub vajíčka, z nichž se vyvinou larvy molů. Aby se tomu zabránilo, dají se suché houby do skleněných lahví na zavařeniny, považí se několikanásobným čerstvým papírem novinovým, jehož vůně z tiskařské černi odpuzuje moly. Též zabalí-li se papírový pytlík ještě dokonale do novinového papíru v suché místnosti, zůstanou houby nedotčeny.

Sadovka (*Entoloma clypeatum* L.) byla mně dnes 17. V. 48 donesena v několika krásně vyvinutých exemplářích, s lupeny již hodně růžovými. V mé zahradě se vyskytuje každoročně pod okrasnými slivoněmi (Prunus Pissardi) ve formě poněkud tmavší. Ač jest chválena jako dobrá jedlá houba, neochutnal jsem doposud sadovky, ježto její vůně mně není nijak příjemná a k celému rodu Entoloma pro jeho nepříjemné druhy lividum, prunuloides atd. mám jakousi nedůvěru, ačkoliv jedl a ochutnal jsem téměř 200 druhů různých hub. Arnošt Jech.

Mně chutnají na všechen způsob. Na pražských trzích jsou ceněny jako májovky t. j. r. 1948 až 100 Kčs za 1 kg. Sm.

Kdo jsi letos sbíral sadovku, sděl redakci, kdy a kde. Také všichni napište, jak ji připravujete a jak jste s ní spokojeni. Dr. Robert Vávra.

K jídlu sbírám tyto méně známé houby (z dotazníků):

Muchomůrku načervenalou, šedivku, katmanku pošv., čechratku podv., slizák mazlavý, sadovku, čirůvku červenožlutou, nahou, penízovku širokolupenný, sametonohou, holubinku nazelenalou. Ant. Červený.

Čirůvku červenožlutou, mýdlovou, hníl obec., mechovku, muchomůrku šedou, vláknici plsťovitou (jen do směsi do polévky). Stanislav Dudr.

Kotrče, pečárku lesní, čechratky, bedly, anýzovku, penízovku sametonohou (roste pod Kuňkou čili Kunětickou horou), pýchavky. MUDr. Jiří Hertík.

Bedly, čechratky, slizáky, čirůvky, růžovky, myší ouška atd. Rud. Jansa.

Penízovky, strmělky, březnovku, některé holubinky, muchomůrku narůžovělou, šedivku, kustřebky, pýchavky, kotrče , bedly atd. Bohusl. Ježek.

Sbírám jen houby, které dobře znám. Chodím nejraději do lesů sám. Mám z nálezu jiný požitek, než když mám svolávat druhy, se kterými jdu. Ant. Kolbek.

Katmanky, bedlu stydlivou, slizáky mazlavé, šupinovku ranou, strmělku nálevkovitou a vyhloubenou, bedlu osinkovou, klouzek bílý, ryzce dubové, hřib peprný, klouzek sličný. Jaroslav Kopic.

Májovky, špičky, růžovky, dnes to jsou houby již dosti známé. Fr. Kouba.

Bedly vys., holubinky modré, zelené, masůvky. Frant. Mašek.

Hníky obec., muchomůrky růžovky, čechratky, pýchavky, čirůvky pozemky a stříbrošedé, strmělky nálevkovité, anýzky, pečárky ovčí, lošáky bílé a jelení. JUDr. Vlad. Melčák.

Různé jedlé holubinky a čechratky. JUDr. Otakar Mácha.

Bedly vysoké, kotrče kadeřavé, mlženky, smrže. Ludvík Malinka.

Kuřátka, modráky, holubinky, syrovinky, bedly, korytka (Craterellus clavatus). Jan Ptáček.

Čechratky podvinuté i černohuňaté, slizáky, černochy šiškovce. Anna Gill Sedláčková.

Bedly obecné, třepivé, lošáky, kotrče. JUDr. Fr. Steinfeld.

Pestřce (sušené a rozemleté na drobný prášek jako malá přísada do polévek a omáček), strmělky, čirůvky fialové, pečárky, špičky a pod. Gust. Turynek.

Růžovky, hřiby královské, penízovky sametonohé, čechratky podvinuté a černohuňaté, čirůvky fialové, hřiby žlutomasé. Robert Veselý.

Pokládám za nejlepší v jejich různém použití tyto houby (z dotazníků).

Hřib černý i bílý, březáky, klouzky, kozáky, zelánky zelené a černé, žampiony, podborováky, špičky lesní i travní, křemenáky (názvy jsou lidové). František Bergl.

Směsí do polévky: zelánky, havelky, na chuť: lišky (aroma). Inž. Jar. Davídek.

Jsem velkým milovníkem hub, ani si nevybírám a zvláště r. 1947 bych nepohrdl žádnou jedlou. Dr. Jos. Doležal.

Všechny hřiby, václavku, bedlu jedlou, růžovku, klouzek a pečárku. Dr. Jar. Fürst.

Hřib obecný, křemenáče, muchomůrku načerv., opěnku. Karel Krčan.

Žampiony k masu, havelky nebo ryzce do octa, pestřce do polévky a hřibovité houby jako pokrm. Berta Mildová.

Do polévky žampion, špičku, zelánku, václavku, hřib; do octa zelánku, ryzce, muchomůrku růžovou a šedou, slizák, oříš a na smažení nejlépe směs mnoha druhů. Jan Pacák.

Hřib obecný, muchomůrku růžovku, havelku a zelánku. Alois Petráš.

Muchomůrku narůžovělou a šedou do octa, čechratku podvinutou do omáčky (malá dávka), opěnku do polévek a do omáček. Zdeněk Píša.

Kromě hřibů, klouzků a žampionů doporučuji na smažení i k sušení čirůvku nahou a slizák mazlavý, na smažení bedlu a do octa kromě ryzců slizáky, čechratky a plžatky. Ludmila Rosová.

Václavky. Jaroslav Talášek.

Hřiby, holubinky, bedlu, čirůvky a muchomůrku císařskou. Val. Vízdal.

Do polévky: pečárky, zelinky, lipůvky, křemenák. Do octa: ryzce, klouzky, čirůvky. K dušení všechny druhy hub. K sušení též, ale stroček dává, myslím, silnou kořennou vůni — rozemílám je na prášek. Božena Vymazalová.

Choroše ovčí, které rostou ve velikém množství a jsou ve všech případech výtečné, mám je nejraději. Norbert Zelenka.

K nakládání (na obchod) se nejlépe hodí mladé, zdravé hříbky, zelánky a havelky, též lišky drží nejlépe, ale není tak snadný odbyt, nežádají se. Naše firma Benada poskytuje celému Pošumaví po celé léto velké příjmy, které jdou u pilných sběračů do tisíců. Josefa Benadová.

Houby sbírám především ke studiu a k fotografování. Sběr hub pro kuchyň pokládám pro sebe za druhořadý. Rudolf Schneiberk.

Na jaře májovku, v létě všechny jedlé hřiby, lišku obecnou, holubinku nazelenalou, bedlu, na podzim ryzec obecný, loupák obecný, žampion, václavku. Viktor Sasín.

Konservování česneku pro jídla z hub. Česnek, který náhodou dostaneme ve větším množství, se velmi rychle kazí. Na dlouhou dobu udržíme jej tím způsobem, že jej očištěný umeleme jemně na masovém strojku a smícháme s dostatečným množstvím soli; pak jej napěchujeme do sklenic. Tím neztratí aroma a je zaručeně dokonale konservován. M. Herčíková.

Šupinovku ranou našel jsem 15. V. 1948 ve velkém množství v Řepnici u Litoměřic. Smotlachova poradna, Praha III, Karmelitská 14, mně toto určení potvrdila. Také špiček obecných roste tu mnoho v trávě. Jsou výborné do polévky a výborně zpestřují naši kuchyň, která loni měla hub jen málo. Václav Kořenský.

Slanečkový zápach hnědnoucích holubinek se ztrácí vařením, takže není na závadu jakosti hub. Ostatně silněji vystoupí teprve při sušení, při němž ovšem je velice na závadu, zvláště suší-li se houby v bytě. Ale ani u hotových hub není milý, neboť trvá i po sušení. Dr. Bohumil Rejha.

Jde tu jen o některé druhy z řady holubinky révové. Většina holubinek tohoto zápachu nemá. Smotlacha.

Konservování pesteřce. Pestřec očistíme, neloupeme, nakrájíme na velmi tenké plátky a navlékneme na nit, kterou napneme do průvanu a tak sušíme. Marie Herčíková.

Nalezené houby, které jsem se naučil znát u prof. Smotlachy, většinou nakládám do soli. Do octa nakládám čirůvky zemní, nahou, václavky, ryzce a čechr. podvinutou. V zahradě pěstuji májovky, které mi každý rok z jara ve velkých shlucích rostou. Na podzim ta místa silně poliji »žumpou«. R. Mlnařík.

Všichni čtenáři sdělte, jak houby připravujete. Redakce.

E. Výzkum otrav a nemocí z hub.

Dr. F. Smotlacha:

Člověk a jedovaté houby na zeměkouli.

Člověk je dnes nepochybně konečný člen tvůrčí činnosti přírody, která podle zmodernisované Darwinovy theorie z prvopočátků života sotva buněčných začínajíc v mnoha větvích stále vznikajících, došla až k vrcholům dnešní živé přírody, kde na nejvyšším stupni mezi obratlovci jsou ssavci a mezi nimi člověk. Vývoj tento dál se během období, která jsou patrna na dnešním složení naší země. Ssavci vznikají patrně již v třetihorách, kdežto člověk až ve čtvrtohorách. Se ssavci rozvíjejí se na zeměkouli již též vrcholy velkých hub, zejména také houby rouškaté a chřapáčovité, poskytující ssavcům potravu, kterýžto vývoj vrcholí ve čtvrtohorách spolu s vývojem člověka. Tak jako vrcholem vývoje obratlovců jsou ssavci a mezi nimi člověk, tak zase mezi velkými houbami jsou houby rouškaté a mezi nimi na vrcholu houby hřibovité a lupenaté. Z lupenatých hub mezi nejvýše vyvinuté patří právě muchomůrky. A tu vidíme zajímavý zjev, že člověk, jakmile je odkázán hledati si potravu v mírném pásu zeměkoule, dostává se zde do styku i s nejvyspělejšími velkými houbami, t. j. s houbami lupenatými a s chřapáči. Kdežto ostatní houby nižšího vývoje z velké většiny jsou pro člověka neškodné, nacházejí se houby jedovaté mezi houbami ve vývoji na zeměkouli nejvýše pokročilými, čili mezi houbami nejmodernějšími. Člověku nebezpečné jsou muchomůrky zelená, bílá a zbělená, dále některé zvonovky, závojenky, vláknice. Pak existuje ještě jedna jedovatá forma ucháče. Čili nejvýše vyspělý tvor na zeměkouli, nejvyšší na žebříku vývoje, má proti sobě nachystané jedy, kterých se musí vystříhat. Kdežto ssavci býložraví, bydlící v lese, na př. veverka, králík, srnka, mají ve svém zaživacím ústrojí proti jedům z hub protijedy, resp. látky, které je ochraňují proti otravám — člověk, jenž je obdařen rozumem, takovýchto opatření od přírody nemá. Zde si musí pomoci svým umem, svou vědou. Proto je třeba, aby dobře znal

nejen houby jedlé, aby si je mohl dobře vybírati, nýbrž i houby jedovaté, aby se jich mohl varovat. Ba je to přímo rozkaz přírody. Jedovaté houby vybízejí člověka k důkladnému studiu hub vůbec. Prosíme na příklad, aby nám laskavě ihned všichni čtenáři sdělili, až u nich letos začne růsti muchomůrka červená čili obecná.

Prof. Jar. Veselský:

Je pestřec jedovatý?

Dvě vysokoškolské studentky, Jiřina P. a Jiřina V., byly r. 1945 na zotavené u Máchova jezera. Jednoho odpoledne podnikly delší vycházku do okolních lesů. Cestou nedostaly nic k svačině a hlad, který je trápil, tišily syrovými houbami. Nejprve okoušely klouzky, ale jejich slizká měkkost jim nechutnala. V písčitém borovém lese našly mnoho pestrců, které pokládaly za lanýže. Byl to podle popisu pestřec obecný (Scleroderma vulgare). Vonná a chrupavá gleba jim zachutnala, a tak těmito houbami ukojily hlad. Jiřina P. snědla asi 15 plodnic, po chvíli však pocítila prudké bolesti v žaludku a v obličeji nápadně zbledla. Bolesti ji trápily asi hodinu. Jiné následky požití pestrců nemělo. Po návratu z vycházky již s největší chutí povečeřela. Její přítelkyně snědla jen 5 plodnic a neměla potíží žádných. Houby byly čerstvé, tuhé a příjemně chutnaly. To dokazuje pravdivost názoru dr. Smotlachy, že plodnice p. o., požité ve větším množství, způsobují příznaky otravy (Atlas hub, str. 50), kdežto v malém že neškodí.

F. Názvosloví a lidová jména hub.

Ant. Čábera:

Sběr a lidové názvy hub na Humpolecku.

Na toto thema psal jsem již o bělohřibech a modrácích v předešlém ročníku (str. 141). Dnes chci pokračovati o dalších jedlých houbách.

Tři druhy křemenáčů a sice hojný křemenáč březový (B. versipellis Sm.), křemenáč osikový (B. rufus Schff.) a vzácný křemenáč šedý (B. griseus Quéll.) jsou sbírány všeobecně pod společným jménem »komprdák« (okolí Humpolce). Také kozák březový není opomíjen, zvláště v mládí. Velmi oblíbeným »podborovníkem« a »podmerfánkem« jsou označovány klouzek žlutý (B. luteus L.) a sličný (B. elegans Schum.). Oba dle naleziště, první dle borovice, druhý dle modřínu, jenž se zde lidově nazývá »merfán«. Z chorošů jest sbírán ch. ovčí (P. ovinus Schff.) co »mlynářka« na Humpolecku a »šafářka« na Kejžlicku, zatím co ch. srostlý (P. confluens Alb.) jest co »hořká šafářka« všeobecně opomíjen. Velmi hojná a často pro obchod sbírána liška obecná (C. cibarius Fr.) jest místy nazývaná »kuřátka« (Humpolecko), liška fialová (C. clavatus Pers.) »pantoflíčky«. Tato jest zde patrně velmi vzácná, sám jsem se s ní dosud nesetkal, ale dle vypodobnění to nemůže býti nic jiného. Slizák mazlavý (G. glutinosus Schff.) zove se »lepák«. Vyhledávaný jest též ryzec obecný (L. deliciosus L.) a syrovinka (L. volemus Fr.), z holubinek »zemák, podzemák, křupák, chrousták«, společný to název pro velmi hojnou holubinku osmahlou (R. adusta Pers.) a h. černající (R. nigricans Fr.). Lidové jméno odvozeno od toho, že jest často pokryta zemí a při rozšlápnutí »křupe, chroustá«. Dle jiných, že »křupe« v ústech při jídle. Chutná h. nazelenalá (R. virescens Schff.) se vyskytuje jen lokálně. Pastvinná špička obecná (M. oreades Bolt.) a hnojník obecný (C. porcellanus Schff.) jsou sbírány méně. Zato do samé zimy putují denně z lesů desítky houbařů s plnými ranci zelenek (T. equestre L.) a havelek (T. portentosum Fr.). Tato zove se lidově »černá zelenka«. Václavka (A. mellea Vahl.) a bedla vysoká (L. procera Scop.) sbírají se jen místy. Zbývá ještě zmíniti se o pečárce ovčí (P. arvensis Schff.) a lesní (P. silvatica Schff.), jež jsou často ceněny nad hřiby. Z nedostatku jiných hub se konečně ještě občas sbírají kuřátka žlutá (Cl. flava Schff.) a lošák stékavý (H. imbricatum L.) pod jménem »jelenice« neb »vrána« (Kejžlicko), na jaře pak několik druhů smrží.

Uvedené druhy jsou zde známé všeobecně, zatím co ostatní pod společným jménem »prašivky« jsou jako bezcenné opomíjeny, mezi nimi mnohé zvláště chutné. Já na př. vždy raději sáhnu po much. růžové, šedé a žonkylové než po křemenáči.

Jest opravdu nejvyšší čas, aby již konečně zmizela nedůvěra k houbám, znalost těchto perel našich lesů byla rozšiřována a tím zachraňovány cenné hodnoty jak pro náš stát, tak pro veškeré lidstvo.

Dr. F. Smotlacha:

Význam lidových jmen pro studium hub a lesů.

Na stránce 151 tohoto ročníku uvádíme případ, kde hřib smrkový, ač roste ve smrčině, nazývá se dubákem (prosíme o sdělení, kde všude tomu tak je), což je dokladem toho, že v oněch místech kdysi byla dubina.

Na těchto případech je také dobře viděti, jak veliký význam má výzkum a studium lidového názvosloví hub, která v ČČSH od jeho prvého čísla konáme a ke kterému vybízíme všechny spolupracovníky (znovu prosíme, pište zprávy, články o lidových názvech hub). Avšak dnes prosím i o lidové názvy lesů ve spojení s jejich stručným popisem (pište o lesích, kam chodíte na houby a o »svých« mykologických zahradách). I názvy lesů bývají důležité vzhledem k houbám. Když jsem byl malý a chodil na houby do tak zv. »Klukecké dubiny« v lesích královéhradeckých, byl mi tento název podivný tím, že tam rostou většinou dnes smrky, borovice a dubů jen několik. Později jsem zjistil, že je to dokladem toho, že poměrně před nedlouhou dobou, t. j. před 100, 150 léty, byly u nás i v okolí naší obce na velkých lánech dnes lesů smrkových v nižších polohách dubiny a bučiny. Také jsem slyšel o »bučině«, kde dnes buky vůbec nejsou, nýbrž jen smrky. Prosíme o další doklady k těmto mým zjištěním. Stejně Poláci, u nichž pravé hřiby rostou hlavně v borovinách, jmenují je všechny (tedy i hřiby z dubin a smrčin) »borowik«.

Opuchlík čili oteklík říkají na Nepomucku hořkému kříšti.
Dr. Čeněk Petera.

Lípatka říkají na Hořicku opěnce čili lipůvce. Josef Zamouřil.

Redakce prosí o lidová jména hub.

Krápníková houba se jmenuje choroš sírový z okolí Přerova; vyrostla na kmeni staré lípy pod korunou za deštivého počasí uprostřed května t. r. Lípa roste v městském sadě Michalově. Čeněk Magerstein.

G. Pěstování hub.

Dr. F. Smotlacha:

Základní pravidla pro pěstování žampionů.

(Dokončení.)

6. **Jak se klade do záhonu podhoubí.** Když máme již v záhonech normální čerstvý hnůj, správně k našemu účelu připravený, jehož teplota nestoupne již v nich nad 25° C, vkládáme do záhonu podhoubí. Činíme tak do hnoje, který je dosud bez povrchové hlíny. Kousky podhoubí, asi 8×8×3 cm, sázíme v trojúhelnících ve vzdálenosti 25 až 30 cm.

7. **Růst podhoubí a hlína na povrchu záhonu.** Když zjistíme, že podhoubí (bílá vlákna) roste a že se náležitě rozmáhá (kde nikoliv, tam sadbu obnovíme), přikryjeme záhon čerstvou, nevyčerpanou, trochu vápnitou sterilní hlínou.

8. **Hnůj i hlína buďtež přivlhlé.** Vysýchá-li záhon, je třeba jej pokropiti, ne však příliš, aby zase nadměrná vlhkost nepoškodila podhoubí.

9. **Žeň** objeví se v několika týdnech podle udržované teploty půdy i vzduchu. Plodnice ukáží se nejprve jednotlivě, pak hromadně. Někdy naplní celé záhony. Při sklizni pozor na podhoubí, aby se neporušilo.

10. **Plodnost** trvá 2 až 3 měsíce, podle hnoje, jeho úpravy atd.

11. **Pozor na nemoci podhoubí a plodnic.** Principiis obsta. Pozor, aby se nemoc, když se objeví, neroznášela po všech kulturách. Proto je třeba,

aby tyto byly od sebe dobře odděleny, aby v případě nákazy v jedné kultuře, nebyla vydána v nebezpečí druhá a ostatní.

12. **Jak příštím rokem?** Vyskytne-li se nějaká sdílná choroba, je třeba dáti pozor, aby se nepřenesla i do příštího roku. Proto je potřebí pro příští rok voliti místnosti raději zcela jinde, neboť s nákazou jednou se již šířící je pěstování velmi obtížné.

13. **Pěstovati žampiony** v těchže místnostech druhý nebo třetí rok je možno jen tehdy, proběhlo-li po celou dřívější dobu bez chorob. Nemáme-li jistoty, důkladně desinfikujeme.

14. Žampiony lze pěstovati uvedeným způsobem ve velkém i v malém (v domácnostech). Pěstování zimní ve chráněných místnostech liší se velmi podstatně od letního.

15. Vždy musí říditi pěstování žampionů skutečný znalec, jinak je výsledek jeho velmi nejistý. Kdo začínáš bez znalce, začni opatrně a jen v malém, až získáš chybějící zkušenosti.

Pěstování žampionů v domácnosti v květináčích selhalo mi letos na jaře (1948) špatným podhoubím, zakoupeným v Praze v jednom obchodě.

Jiřina Černá.

Pěstovat lze podle mého názoru každou houbu, ovšem třeba jí poskytnouti vše, co potřebuje k svému životu a zejména vyhovět podmínkám fysikálně chemickým a jak Smotlacha tvrdí (o symbiontech), i biologickým (t. j. dáti houbu k příslušným stromům).

Inž. R. Procházka.

Kdo pěstuješ houby, sděl to redakci.

H. Nižší houby a bakterie.

Ing. Šafr:

Nižší houby v technické praksi.

Les levures dans la pratique technique.

O jednobuněčných houbách má průměrný houbař jen mlhavé představy, mnohdy netuší o jejich důležitosti v denním životě, neví, ani že svým významem v průmyslu potravinářském daleko předčí důležitost vyšších hub. Jsou to hlavně jednobuněčné askomycety, zejména sacharomycety, které způsobují alkoholické kvašení. Tyto mikrohouby se množí hlavně pučením, tedy vegetativně, a to neobyčejně rychle a hojně. Toliko na konci kvasné periody se starají o zachování rodu způsobem pohlavním a vytvářejí četné spóry. Nazýváme je krátce kvasnicemi a podle prostředí, v němž kvasí, mluvíme o kvašení vinném, pivním, mléčném atd. Tak zvané kvasnice jsou kultury kvasinek pěstované k určitým technickým účelům, jsou to tedy kvasinky ušlechtilé, vedle divokých kvasinek, jejichž spóry jsou všudepřítomné, zejména neobyčejně hojné v době zrání ovoce a způsobují zhusta zhoršení jakosti kvašených nápojů, na příklad piva. Největší důležitost při výrobě vína, piva, lihu, mají ušlechtilé kvasinky ssedlinové, jež se během kvašení usazují buď na povrchu nebo na dně kvasných nádob a dají se tudíž mechanicky odstranit. Prakticky se kvasinky rozmnožují již při teplotách kol 0^0 a každý druh kvasinek má svoji optimální teplotu, kdy se nejlépe rozmnožuje. Výživu k budování svých buněk si opatřují kvasinky z prostředí, v němž kvasí, na příklad ve formě aminokyselin, možno však kvasinky přikrmovati nerostnými solemi dusíkatými a fosforečnými. Kvasinky se zpravidla rozmnožují při omezeném přístupu vzduchu, na příklad při kvašení vína. Kvasinky se množí, až spotřebují vzduch, obsažený v moštu. Po jeho spotřebování rozkládají však cukr na alkohol a kysličník uhličitý, buď až do stadia, že koncentrace lihu další kvašení zastaví a nebo se v určitém stadiu kvašení uměle přeruší. V tomto případě účel kvašení je vyrobiti alkoholický nápoj určité koncentrace (víno, pivo) nebo kvas, který se potom destiluje za účelem získání lihových koncentrátů (slivovice, borovička a pod.) anebo k získání technického lihu, ať již se jedná o pitný líh, či k účelům průmyslovým. Vedlo by daleko pouštět se do detailů.

Naopak zase může se také jednati o zužitkování masy kvasinkových buněk, jako se děje na př. při výrobě droždí, kdy se větrá dokonaleji, ježto účelem výroby je získat veliké množství hmoty kvasnic. Tato hmota lisovaná a vyčištěná, přichází do obchodu jako droždí a hraje v pekařství významnou roli. V poslední době nabývá droždí také velkého významu jako důležitá potravina pro lidi i chovná zvířata. Širší obecenstvo ještě neocenilo velký zdravotní (zdroj vitaminů) význam kvasnic, ale postupně budou nabývat lisované kvasnice stále většího významu ve výživě člověka. Tak zvaný kvasný průmysl má pro naši republiku ohromný hospodářský význam, ať se jedná o vinařství, pivovarství, lihovarství či drožďářství. Pobočná větev kvasného průmyslu je na příklad octářství. Též má význam na příklad kvašení mléčné, máselné, acetonové, metanové; úchylným kvašením se za války získával i glycerin. Při výrobě kyselého zelí hraje mléčné kvašení důležitou úlohu, jiným odvětvím kvašení je t. zv. fermentace na příklad tabáku, při výrobě usní a pod.

Také plísně, houby jednobuněčné, jichž formou je větvené vláknité podhoubí a plísním podobné houby vyšší (ovšem bez velkých plodnic) mají důležitou úlohu jednak jako ničitelé potravin a pod., jednak při plísňovém kvašení při výrobě kyseliny citronové, při výrobě plísňových sýrů a pod. Též možno očekávat, že plísně budou hrát velkou úlohu při výrobě tuků, kterážto výroba je ještě ve stadiu laboratorním. Též při výrobě t. zv. antibiotik jako je známý penicillin, streptomycin atd., hrají plísně a jim podobné houby významnou roli. Uvádět literaturu o kvašení nelze. Kdo na př. však jen vyrábí doma ovocné víno, musí si potřebné znalosti opatřit, tu stačí knížka, vydávaná od pěstitelů ušlechtilých kvasinek, na př. zn. Vierka. Rovněž literatura o t. zv. houbových antibiotikách jest dnes četná.

Ch. Fotografický atlas hub. Ročenka. Knižnice ČČSH.

F. a J. Kodlovi:

Naše poznámky ke Smotlachovu atlasu.

(Dokončení.)

Kuřátka jarmuz., sličná (mladá) dáváme do měsi do octa. Holubinky (pokud jsou jedlé) smažíme s ostatními druhy hub, sušíme. Do octa je nedáváme. Ryzce a syrovinky pečeme posolené na plotně, menší ryzce dáváme do octa, syrovinky jíme jen tak posolené, i na oleji smažené. Třepenitky svazčité, cihl., slz., nesbíráme, pouze třep. slzící jsme jednou nebo dvakrát použili ve směsi do octa. Sadovku (clypeatum) sbíráme v Šárce pod švestkami, trnkami a jabloněmi. U cesty z Vokovic do Nebušic (kolem sokolovny dolů přes Šárku) jí rostou hotové záplavy na pokraji polí. Dost často je neznalci zaměňována za májovku (táž moučná vůně). Do octa, smaženic, soli. Penízovku kuželovou sbíráme spolu s ostatními penízovkami v Tuchoměřicích a v Šárce. Do smaženic. Čirůvky máj., zel., havel., červenožl. (šafránka) sbíráme pravidelně v Tuchom., Šárce i Hlásku, na starém hřbitově na Smíchově, Plzeňská tř. Šafránka výborná ve směsi do octa. Bedly (pokud jsou jedlé) do smaženic. Katmanky k jídlu nesbíráme. Much. šedivka a růžovka: sušíme (i když jsou značně drobivé), růž. do octa, obě do smaženic. Hř. či poddoubník červený sbíráme ve Stromovce za růžovým sadem pod kaštany a duby Výborný do octa (jako ostatně všechny sameťáčci). S ostatními houbami v atlase uvedenými nemáme zkušenosti. Získáváme je postupně.

Do kuchyně sbíráme asi 80 druhů hub, které upravuji podle receptů redakci zaslaných, a podle receptů ze Smotlachovy knížky »Houby v kuchyni. Všech uvedených hub používáme též do polévek.

L. Černohorský:

Propagace méně známých druhů hub.

Jest velice dobré a chvályhodné šířiti znalost hub a zvláště v dnešní době velmi doporučitelné. Rozhovory o houbách vedené při sběru hub, doporučování určité houby, třeba čechratky, mají zajisté dobrý účel propagační, obyčejně ale výsledek není takový, jaký bychom si přáli; doporučenou houbu zase lidé nesbírají. Nejvýše, že tebou poučený člověk dotyčnou houbu nerozkopne, vzpomene-li si na tvoji vřelou přímluvu za ni.

Použil jsem k propagaci sběru ve velkém množství u nás rostoucí topolky posudku pražské houbařské poradny, který jsem dostal 5. XI. 1943. Na papíru označeném jménem význačného institutu MVÚ a ČMS v Praze, psacím strojem vyznačeny jsou všechny vlastnosti této houby i místa, kde roste (Č. Brod, Hradecko), i kde se na trhu prodává. A podpis — žádný Černohorský nebo jiný obyčejný houbař, ale podepsán sám Dr. Smotlacha v. r. Jeho jméno je již dostatečně známé, aby zajistilo propagaci váhu. Přesto přidal jsem k posudku vlastní provolání k houbařům a upozornil na topolky v době, kdy nejvíce rostly. Na misku pak jsem vyrovnal pěknou skupinku asi 20 kusů jmenované houby. Vše pak mně vystavil místní drogista p. V. Němec ve své výkladní skříni. Účinek této akce byl velmi dobrý, třebaže někteří lidé již topolky sbírají, upravují na různý způsob i konservují, mnozí ještě, nejsouce o houbě správně a plně informováni, tuto pomíjeli. Již prvý den po vystavení hub s posudkem jsem viděl mnohé, kteří nosili topolky domů a přímo mně řekli, že teprve po přečtení posudku se odhodlali houby sbírati.

Pro příště vyžádám si zaslání podobných posudků i o jiných jedlých houbách, které ve zdejším kraji hojně rostou. (Dokončení příště.)

Dr. F. Smotlacha:

Vliv měsíce na růst hub.

Otázka, zda působí měsíc na vzrůst hub, třebaže je pokládána často za nesmyslnou, přece jen se znovu a znovu opakuje. Především je velmi mnoho houbařů, kteří věří, že měsíc, resp. jeho proměny během času, mají vliv na růst hub. V tomto směru uveřejnili jsme již několik článků a hodláme v nich pokračovat, neboť je třeba tuto otázku náležitě vyjasnit. Avšak stejně jako chceme slyšet i kladné hlasy, dáme samozřejmě místo i hlasům záporným. Mám v dobré paměti, že jeden z významných krasobruslařů našich, když jsem mu upravoval kluziště k účelům krasо- nebo rychlobruslení na Vltavě i mimo ni, vždy mně říkal: »Zde rozhoduje měsíc.« A věřil tomuto vlivu měsíce naprosto. Bylo to u něho jako u mnohých houbařů. Sám k této otázce zaujímám od začátku stanovisko vyčkávací, ačkoliv začínám míti určité přesvědčení, podložené vědecky. Prosím proto všechny naše výzkumníky, aby věnovali otázce pozornost a sdělili naší veřejnosti — která má o věc velký zájem — výsledek svého výzkumu. Kdo má již nyní nějaký pevný názor, sděl jej obratem. Článek prof. Matase a p. Rud. Šedého uveřejníme v příštím ročníku. V předešlých číslech psal o vlivu měsíce úspěšný houbař a mykolog Josef Urban.

Ing. Ant. Kubík:

Umění a houby.

K nové činnosti ČČSH patří akce po kresbě, malbě a fotografii hub čili po kráse a umění v houbách. Nejen že se dr. Smotlachovi podařilo s mistrem Vejrychem (Unie) a s dalším spolupracovníkem Jar. Křížem (Melantrich) pořídit naši mykologii nejkrásnější a obsahově nejbohatší dva atlasy hub (50 druhů a »Mycologia practica«), nýbrž dovedl u svých četných spolupracovníků podpořiti opravdu umělecká díla, jak se projevilo právě na loňské výstavě hub ČMS a MÚV. Měli jste všichni viděti krásné obrazy pp. Spáleného, Minaříka, Vaniše, sl. Krauskopfové a pí Milady Dvořákové. Probudily se zde zřejmě umělecké schopnosti a cítění našeho lidu k úspěšným,

uměleckým výkonům. A to se projevila jen část našich mykologů-umělců. Jistě deset dalších pracuje pilně — dosud jen pro sebe — a jistě nás náhle překvapí.

Čekejte kresby, malby i obyčejné a barevné (umělecké) fotografie! Přimlouvám se jménem mnoha přátel houbařů, aby výstava obrazů hub, Smotlachou u nás po prvé samostatně 5.—12. X. 1947 v čes. technice tak úspěšně uspořádaná, se opakovala, aby ji mohli shlédnout všichni naši houbaři. Nejnověji připočtěte mezi naše velmi úspěšné lidové umělce spolupracovníka p. prof. Smotlachy p. Bedřicha Čejku, jehož umělecké a při tom realisticky věrné modely hub udivily přečetné zájemce naší exposice na Slovanské zemědělské výstavě v Praze 1948.

Hřibu obecnému (smrkovému) v některých krajích Třebíčska, zejména u Stříteže, říkají doubravník, ačkoliv roste ve smrčinách. Hřibu borovému říkají borovníček (borováček). Ludmila Jerglová.

Důležitá poznámka: Zde máme opět doklad k tomu, že před věky všude v Č. a na M. byly rozšířeny lesy dubové, které teprve v posledních stoletích byly převedeny na smrkové. Zachoval se zde tudíž název hřibu pravého, kdysi rostoucího skutečně v dubinách. Toto jméno je obvyklé na mnoha místech, hlavně na vých. Č. a na M. Jen málokde rozeznávají také hřib smrkový. Podobně je to na Slovensku, kde pro hřib pravý, dubový i smrkový, platí většinou název dubák, ačkoliv často i tam se sbírá ve smrčinách. Smotlacha.

Kalendářík hub navrhuji pro ČČsH. Je mi ovšem známo, že běžné počasí lhůty hub posunuje, ale mohly by se uvésti termíny, platné aspoň za normálních okolností. Emil Havlíček.

Kalendář českých hub jsem sestavil se všemi výhradami již r. 1912, od té doby postupně jej doplňoval a téměř každoročně o něm (jaro, léto, podzim, zima) i přednášel. Činím tak i letos r. 1948. V ČČsH jej zavedeme. Chystáme jej případně i pro II. díl Atlasu hub. Smotlacha.

Podtrnky (sadovky) a hloženky, které jsem sbíral 10. V. 48 u Modřan pod trnkami, připravil jsem v kyselé mléčné omáčce. Chutnaly výtečně jako maso. Děkuji bezplatné houbařské poradně (Smotlachův výzkumný ústav), Praha III., Karmelitská č. 14, za určení a doporučení k jídlu. Prosím o sdělení, kdy roste. Bedřich Šilha.

Podtrnky (sadovky) rostou normálně koncem května a v červnu. Letos rostly dříve, protože bylo jaro silně urychlené abnormálními teplými dny, které koncem dubna a začátkem května se projevily. Smotlacha.

Dopis z Teplic předsedovi ČSM prof. Smotlachovi. Rád bych mezi dělnictvem našich závodů zvýšil sběr a znalost hub. Proto Vás žádám v květnu nebo v červnu o přednáškový kurs a v sezóně o výstavu. K tomuto podniku možná že připojí místní a okresní osvětová rada další přednášky a výstavu učiní všeobecnou. Prosíme, abyste se laskavě kursu výstavy ujal a do Teplic zajel. Bohumil Šindelář.

(Poznámka: Projevený zájem zasluhuje následování i jinde. — Red.)

Jaké houby porostou od konce června do začátku září, než vyjde nové číslo ČČsH? (Dr. Fr. Smotlacha): Chci sděliti jen stručně, neboť v tomto sešitě máme málo místa. Příště bude rubrika, která bude ukazovat do příště. Aby se vědělo, co máme dělat a po čem máme pátrat. Před námi je období letní a začátek podzimu, to jest největší počet hub. V nejteplejším létě hledejme teplomilné houby hřibovité zvláště modráky, hřib satanovitý, kováře, koloděje atd. Z kozáků roste nejprve kozák habrový, pak dubový a nakonec březový spolu s různými křemenáči. To už jsou houby pozdního léta a podzimu. V létě a na začátku podzimu roste také nejvíce holubinek, a to zejména holubinek jedlých. Ty se letos učme pilně znát. Zasílejme je k určení do ústavu a choďme na přednášky a kursy, které

k určení holubinek budu pořádat v Praze i na venkově. Pokud nejsem někde na kursech, určují holubinky vždy v Praze v pondělí a v úterý a v Hradci vždy na konci týdne. Stejně ovšem také ostatní houby, z nichž rostou také teplomilnější muchomůrky a bedly. Prostě hub je všude plno. Mimo les hledejte špičky, žampiony, na lukách, v polích bedly stydlivé (L. pudica), límcovky černovýtrusné atd. Prostě léto, zvláště je-li vlhké,

Obr. 35. Kukmák bělostný (Volvaria bombycina Schff.), na kmeni starého zaschlého kaštanu koňského (jírovce) po letních deštích 27. VII. 1947. Zmenšeno. Nalezl a fotografoval Josef Karásek.

je na houby bohaté. Vždyť platí heslo: Je-li v létě hojně hub, je bída na podzim. To znamená, že pro vlhko hnije na poli obilí i brambory, kdežto hub roste mnoho. Jen vloni bylo málo hub i málo na polích. To ovšem způsobilo přílišné mimořádné sucho, které letos zima, bohatá na srážky, a jaro na svém sklonku plně odčinily. Smotlacha.

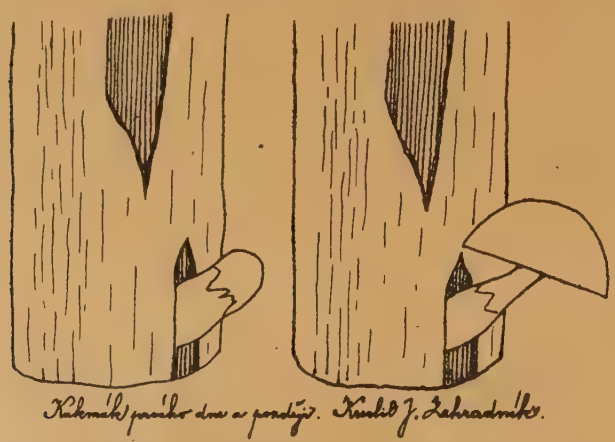

Obr. 36. Kukmák bělostný či vlnatý (Volvaria bombycina Schff.), jak po letních deštích postupně vyrůstá z kůry na starém zaschlém kaštanu. Zkoumal a nakreslil Jindřich Zahradník.

Choroš šupinatý je hojná houba z okolí Prahy a pražských parků. Začíná růsti asi od 15. března do konce dubna. Nejčastěji se vyskytuje na vlašském ořechu a topole. Začíná růsti na stromě na př. po mrazech se shora dolů, až úplně strom svým podhoubím zničí. Před zánikem stromu vytváří často velké množství plodnic, jakoby zánik tušil a velikým počtem výtrusů snažil se zachovati rod. Roste též na podzim (v září). Z přednášky prof. Smotlachy 5. V. 1948.

Zapsal Josef Protiva.

Posílám rozluštění hádanek, poněvadž bych rád vyhrál ten »Atlas hub«, který ještě nemám. Na obálce v posledním čísle je muchomůrka šedá, A. spissa, na str. 87 je kozák habrový, B. rugosus a ve XXIV. ročníku má být správně: liška trubkovitá, C. tubaeformis. Jaroslav Almer.

Ano. Gratulujeme. Vyhrál!

Smotlacha.

Prosím, aby mi kolegové houbaři poslali v létě na adresu: Sp. Krejčí, Rohatec u Hodonína, kolonie 516, jako vzorek bez ceny sluku svraskalou. Všude roste, jak čtu, místy je dokonce velmi hojná, a já jsem ji ještě za celou dobu, co houbařím, neviděl.

Sp. Krejčí.

Svůj článek o houbách uveřejnil jsem v »Husitském kalendáři 1948«.

M. J. Pulec.

Kukumák bělostný čili čmeláčí (Volvaria bombycina Schff.) poslala mi 15. VI. 48 pí M. Háchová ze zahradnictví p. Vítka z Valdic. Josef Hásek.

Redakce a výzk. ústav prosí, aby kukmáku bělostnému (viz obr. 35. a 36.) byla letos věnována zvláštní pozornost.

Barevná fotografie. Čtenáře ČČSH, kteří barevně fotografují, prosíme o informační článek o tomto způsobu fotografie se zřetelem k houbám. Sdělte, jakého způsobu barevné fotografie používáte, kde je možno obdržeti fotografický materiál atd. Článek pošlete redakci. O. Höllrigl.

Májový hřib 0.75 kg našel p. Jan Chaloupka 14. V. 1948 u Hvozdnice nad Bojovem nedaleko Davle u Prahy.

Arch. Josef Kocourek.

J. Z mykologické vědy a literatury. Mykologové. Umění a houby.

Jaroslav Žižkovský:

Devadesátiny profesora Velenovského.

Professeur de botanique Velenovský âgé de 90 ans.

Dne 22. dubna 1948 dosáhl věku 90 let nestor českých botaniků dr. Josef Velenovský, řádný profesor Karlovy university v. v., žijící na odpočinku v Mnichovicích u Prahy. Jubilant může hledět s oprávněným uspokojením na svou neobyčejně plodnou životní dráhu. Narozen v Čekanicích u Blatné, studoval v Písku a na universitě v Praze. Jako žák a asistent prof. Čelakovského se specialisoval pro botaniku. Působil nejprve jako asistent při Museu král. Českého a uplatnil se vynikajícím způsobem za universitní kathedrou i ve funkci ředitele botanického ústavu. Řadu vědeckých prací z oboru systematické botaniky dovršil souborným dílem »Srovnávací morfologie«. Probádav květenu Bulharska, vydal o ní spis »Flora bulgarica«. O českou mykologii se zasloužil zvláště svým obsáhlým dílem »České houby« a dalšími odbornými publikacemi. Neustávaje v badatelské činnosti vydal ještě r. 1947 latinsky psané dílo »Novitates mycologicae novissimae«. V uznání jeho úspěšné vědecké práce se mu dostalo mnoha domácích i zahraničních poct, členství Král. české společnosti nauk, České akademie věd a umění i jiných institucí. Akademie geologická v Leningradu ho jmenovala svým čestným členem. Prof. Velenovský jest též autorem díla »Přírodní filosofie« a jiných literárních prací.

Široce rozrostlé životní dílo Velenovského, zasluhující obšírnějšího ocenění a uznání, je výsledkem neúmorné pracovitosti a skvělého nadání. V osobě dosud tělesně i duševně čilého pracovníka splývá hloubavá povaha českého lidu s fysickou odolností slovanského plemene. Ze skromných poměrů jihočeského venkova se propracoval mezi chudé chlapce, kteří se proslavili. Tím, že místo haleny rozsévače oblékl pracovní plášť badatele, neodcizil se Josef Velenovský svému lidu ani poslání. Byť v pravém slova smyslu rozsévačem na poli kultury. Ve svém vysokoškolském

povolání se neomezoval na službu vědě a výchovu dorostu. Bylo to jeho péro, jímž hledal a nacházel cestu ke všemu lidu, toužícímu po poznání, samozřejmě i k lidu houbařskému. A proto může býti klasik české mykologie při vstupu do desáté dekády svého života ujištěn, že mu jeho známí i neznámí přátelé houbaři přejí z plna srdce, aby ve zdraví chodil ještě dlouho na houby.

Právě v roce jeho devadesátin se dostalo profesoru Velenovskému významné pocty. Byla mu udělena cena země České za umění a vědu 25.000 Kčs a to v úseku vědy, oblast přírodovědecká, za práci »Novitates mycologicae novissimae« a současně jako uznání životního botanického díla. Udělení ceny k výročí květnové revoluce zjednalo stařičkému vědci veřejné uznání a dává se jím také příklad pro kulturní snažení ostatním pracovníkům v oboru přírodovědy, zvláště mykologie. Vivant sequentes!

Jaro Mišk ovský:

President T. G. Masaryk také houbařil.

V publikaci »Na půl žerdi — Jan Masaryk odešel«, vydané jako 1. svazek reportážní knižnice »Zrcadlo doby«, se dočítáme, o dosud málo známé podrobnosti ze života T. G. Masaryka. V kapitole »Ulice bolu« je popisován proud zástupů kolem rakve zvěčnělého ministra Jana Masaryka v Černínském paláci:

..... Před katafalkem stanul muž, jako tisíce před ním a tisíce po něm. »Znal jsem Tě, Jene Masaryku, znal jsem Tě, člověče ...« — šeptají jeho rty. »Pamatuješ? Ne, nemůžeš, byl jsem tenkrát maličký ...« Kolik jich zde prochází s podobnými myšlenkami! Zde ten, nač asi myslí? Vzpomíná — snad na nějakou anekdotu, která se vypravovala, snad na něco jiného, snad — na Bystřičku. »Byl jsem tenkrát maličký hoch, chodíval jsem do školy. Ty a Tvůj taťka jste tam někdy v létě přišli mezi nás. A můj taťka nosíval Tvému taťkovi poštu, byl přespolním listonošem. A někdy chodívali spolu na houby. Můj taťka mě vzal jednou s sebou a v lese jsme Vás potkali. Tvůj taťka i Ty jste měli velkou radost. Byli jste velmi hrdi, na to, že se Vám podařilo utéci četníkům. A pak jsme se vzájemně představili. — Pamatuješ, Jene Masaryku? Bylo to tam nad Bystřičkou, pod Usypanou skalou, měli jste tam chatu ...«

Tak se dovídáme, že i T. G. Masaryk holdoval houbařskému sportu a bylo by záhodno, aby současníci podali o tom podrobnější svědectví. K zaznamenání zpráv toho druhu a uchování jich budoucím pokolením jest povolán v neposlední řadě odborný houbařský tisk.

*

Vážený pane doktore, srdečně děkuji za zaslanou nejnovější Vaši publikaci. Jsme na letním bytě v Loučeni, po houbách v posledních dnech ani stopy. Loni jsem zde sbíral obrovské plodnice Clitocybe candida a pod vejmutovkami Boletus Boudieri, také satan tu roste. — 27. 7. 1945. — S pozdravem R. Beneš. (Z dopisu prof. Smotlachovi. Pozn. red.)

K. Styky s cizinou. Cizí literatura. Houby v cizině.

Jan Spálený:

Do jaké výšky rostou v Alpách které houby.

Jusqu' à quelle hauteur poussent les champignons dans les Alpes.

V předešlém ročníku jsem napsal, které houby z nejobyčejnějších našich hub rostou v okolí vsi Aldrausi nedaleko Inšpruku, ležící ve výšce 800 metrů nad mořskou hladinou.

Podobné poměry jako v Aldransi nalezl jsem na úpatí hory Saile ve výšce 800 m ve vsích Mutters a Natters, jihozápadně od Inšpruku, ale pro mé houbaření to bylo příliš odlehlé a namáhavé. Mým houbařským rájem zůstane tudíž Aldrans. Při sběru hub jsem se nejvíce pohyboval ve výši 800 m nad hladinou moře, poněvadž jsem nikde

jinde tolik hub neviděl. Hojný sběr byl asi od 600 do 1.000 m. Výše ubývalo rychle na množství, ale hřiby bývaly statnější a zdálo se mi, že rychleji vyrůstaly, protože mívaly na hlavičce přes 2 cm prsti a byly veliké a tvrdé jako pěst. Také však rychleji hnijí. — Vypadaly, jako by byly právě vyrazily ze země. Hřib smrkový, nejběžnější a nejznámější houba v Alpách, zdá se být z nejodolnějších. Sbíral jsem ho posledně ve výši 1.500 m, kam jsem se odvážil přes lékařský zákaz, ale mé děti přinesly hřiby od lovecké chaty, která je na mapě zaznamenána 1.892 m.

Nemohu tvrdit, že by hřiby nerostly ještě výše, leč výše jsem jich nesbíral. Myslím, že rostou tam, kde najdou pro vzrůst výhodné podmínky klimatické, vláhu a půdu, snad až tam, kam dostupují vysoké smrky. Na nejvýše rostoucích stromech, které stály osamoceny nad lesním pásmem, viděl jsem několikrát nejen v severních Alpách, nýbrž i v jižním Tyrolsku. různé choroše; hlavně v kaštanových alejích jižních Alp ve výši 1500—1600 metrů. (Dokončení příště.)

L. Z ostatní biologie.

Dr. F. Smotlacha:

Činnost udržuje život i u ovocných stromů.

Kácel jsem letos (1948) na jaře staré švestky (50leté), poškozené jednak mrazy, jednak loňským suchem a puklicí. Byly značně zaschlé, obyčejně zůstala z celého stromu živá jen jediná větev, jejíž život byl však zřejmě ohrožen. Rozhodl jsem se vyčistit svůj pokusný sad od těchto invalidů, neboť kolem rostly již stromky náhradní, a dal jsem je vykácet. Můj spolupracovník, schopný lesák, odkopal hlínu s kořenů, odsekal kořeny a strom lehce vyvrátil. Tu jsem zjistil zajímavý zjev. Všech šest starých stromů mělo nejsilnější kořeny návětrné, t. j. od strany západní a jedině tyto kořeny byly živé, udržující při životě jednu větev na kmeni. Ostatní kořeny byly mrtvé, ty, které byly mrtvé nejdéle, byly již někde trochu zpuchřelé. Ku podivu to byly zase kořeny, které byly nejméně namáhány, t. j. na straně, odkud v mém sadě vítr vane jen málokdy. Vidíme tu souvislost mezi životem a činností. Strom jakožto bytost složitá umírá postupně, nejprve umírají ve stáří části nezaměstnané a patrně i málo činné. Zdá se, že i výživa stromu daleko lépe je obstarávána kořeny návětrnými nežli u kořenů ostatních. Vidíme, že tu platí zákon biologický, nejinak než u starého člověka, u něhož trvá život nejdéle a nejlépe u těch ústrojů včetně mozku, které jsou do stáří činné a ovšem i živeny.

Fr. Pour:

Je vosa užitečná?

V letní době lze pozorovat úžasné bzučení v lesích a jsou to valnou většinou vosy. V chatě na půdě nalezl jsem velké vosí hnízdo nezvyklých rozměrů, asi 15 cm široké a 15 cm vysoké. Pozoroval jsem, že do setmění létají na pastvu do 10 hod. večer a ráno v 5 hod. opět na pastvu. Nezbylo, než hnízdo odstranit. Sundal jsem je do hrnce a nalil po chvíli, když se usadily, na ně vařicí vodu. Druhý den prohlížel jsem hnízdo a napočetl na 300 vos starých a pět rojů (matečníků), v každém bylo asi 100, 90, 80, 70, 60 červů (příštích mladých vos), mezi tím pět větších s delšími zadečky, pravděpodobně vosí matky. (Pozn. red.: Prosíme čtenáře o odpověď!)

N. Organisace, redakce atd.

Zpráva o činnosti akčního výboru ČMS v Praze. Z podnětu členstva ČMS, z podnětů stálých návštěvníků přednášek prof. Dr. F. Smotlachy a čtenářů Mykolog. sborníku ČČsH a spolupracovníků Bezplatné houbařské poradny, byl sestaven akční výbor s předsedou odb. uč. Karlem Jakoubkem a jednatelem Věnceslavem Šípkem, posluch. univ. Karlovy. Na několika poradách byly vyřízeny nutné formality, aby ČMS a její podniky mohly trvati a v činnosti pokračovati. Bylo zjištěno, že po provedené očistě nejsou

mezi členy ČMS živly reakční. Akční výbor ČMS, složený ze členů správně a pokrokově orientovaných, se vynasnaží, aby ČMS mohla klidně pokračovati ve svém plánu pro dvouletku a pětiletku, rozšířením znalostí hub do nejširších vrstev obyvatelstva způsobem lidovým a sloužiti tak ke zlepšení národohospodářské situace v ČSR. 11. V. 1948. *Karel Jakoubek.*

ČČsH příkladem kolektivní výzkumné vědy. Budiž konstatováno, že politická i osvětová linie ČMS, ČČsH i MVÚ byla vždycky věrna ideálům lidové demokracie, kolektivní obětavé, nezištné práci pro celek, pro ČSR a veškeren její lid. Z této horlivé snahy pochází i pětiletka houbařská ČSR, pro kterou pracujeme svorně také v ČČsH a která ve své činnosti splývá s vládní dvouletkou i pětiletkou. ČČSH je také příkladem kolektivní výzkumné vědy dneška. Redakce.

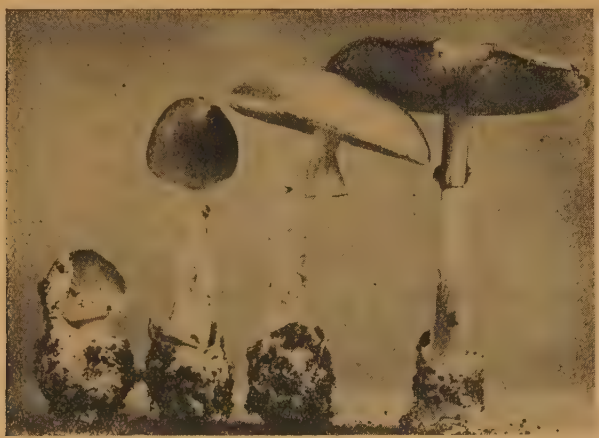

Obr. 37. Muchomůrka zelená (Amanita viridis Pers., phalloides Fr.), naše nejjedovatější houba v několika stadiích. Naučte se ji znát a varujte se jí. Foto Ing. J. Rozehnal. (Kostelec—Zlín). Sdělte kdy a kde roste i kde neroste. Popis v »Atlase« díl I.

Přednášky o houbách ČMS a MVÚ prof. Smotlachy konají se každé pondělí v Praze II, Karlovo nám. č. 17, vysoká škola stav. inženýrství, I. posch. Vstup volný. Zapsaných účastníků 122. Noví vítáni. V květnu a červnu bylo tu vždy na 60—80 druhů hub. V dalších přednáškách sraz pražských houbařů. O hlav. prázdninách se nekonají. Až v září. Šípek.

Pravidelné členské houbařské vycházky do Šárky a okolí zavádíme zase každou neděli dopoledne. Sraz vždy v 8 hodin na konečné stanici elektr. dráhy č. 11 v Liboci. Hosté vítáni. Ve svátek 27. V. našli jsme na vycházce z hřibovitých hub koloděj (B. luridus Sch.) a babku. Předešlou neděli byl nalezen i hřib obecný (dubový), májovky, sadovky, choroš sírový a j. Exkurse našla penízovku dubovou, ocasatou, třep. svazčitou, přívěskatou, hník nasetý, stádový: dále šedivku bělavou, katmanku obecnou pečárku ovčí, hojně sadovek, šupinovek raných a tuhých, mrvel rýžkatý a zvoncovitý. Dr. Robert Vávra.

Obnovuji odbočku výzkumného mykologického ústavu výstavkou a poradnou v Praze III, Malostranské nám., rest. »U Montágů« a hlásím, že jsem 27. V. 1948 ve Voznici u Dobříše nalezl 1 kg krásných májovek, krásné křemenáče březové i osikové, několik kozích pysků a čirůvku černající. Vystavím je za okny restaurace. Výzkumné vycházky na houby podnikám každou neděli. Tomáš Peterka.

Třetí výstavku začal p. Hendrich v září v Podolí, aniž by četl toto vyzvání. Díky. telnými obrazy a kursy. Znovu o ně napište! V říjnu a listopadu je na ně čas!

Co chystáme napříště. Čtenáři ČČSH mohou se plně těšiti na příští čísla. Očekáváme totiž od všech svých spolupracovníků nové zajímavé články, nehledě ke mnoha velmi cenným a napínavým příspěvkům, které máme z minula. ČČSH má na 400 spolupracovníků, dělníků až vysokoškolských profesorů, jednak přímo ze Smotlachovy mykologické vědecké školy, jednak úplně samostatných, pouze s ČČSH a ČMS sympatisujících. Ty všechny prosíme o nové články pro příští čísla, která se sestavují již nyní napřed. Pošlete každý (i zcela noví) něco pokud možno nejdříve. Co jednou zjistíte, vyzkoumáte a napíšete, nikdo vám již nevezme. Má to i vědeckou cenu.

Mykologická zahrada s ústředím v Praze v MVÚ a odbočkami na venkově, kde jsou houbařská centra, zabírá větší nebo menší úseky lesů bohatých na houby a slouží nejen houbařům, nýbrž i školám.

Mykologické zahrady lokální mají letos zvláštní příležitost k průzkumu, jak na ně účinkovalo počasí. Napište nám to ve své zprávě za r. 1948, stejně jako všichni, kteří prozkoumáváte nějaká místa v lese i mimo les, jež možno pokládat za mykologickou zahradu v našem smyslu. Všichni tito noví hlašte nám svou zahradu a pošlete nám i zprávu za letošní rok.

ČČsH dejte číst. ČMS žádá všechny odběratele ČČsH, aby tento list nečetli jen sami, nýbrž aby jej dali čísti aspoň deseti dalším zájemcům. Samozřejmě, že to nesmí býti na úkor listu. Kdo má o houby zájem a má aspoň trochu možnost, aby časopis odebíral, tedy je získejte pro přímý odběr, neboť jen tak je možno list udržeti na výši.

Všichni spolupracovníci ČMS, MVÚ a ČČsH pokud jste tak neučinili, pošlete do archivu jednak svůj stručný životopis, jednak pěknou fotografii, uveřejnění schopnou. Při tom prosíme všechny spolupracovníky z dřívější doby, kteří mají u nás svoje životopisy a fotografie, často již od roku 1942, aby nám poslali jednak doplňky ke svým životopisům, t. j. čím se nyní zabývají, jednak reprodukce schopnou fotografii. Hledal jsem do tohoto čísla mezi třemi sty spolupracovníky 8 schopných reprodukce, zjistil jsem však, že většina těchto fotografií (máme jich přes třista), je reprodukce naprosto neschopna). Proto prosíme o fotografie nové.

Venkovští houbaři staňte se důvěrníky ČMS, MVÚ a založte jejich odbočky. Vaši činnost bude ústředí podporovat.

Vyvěste prospekt atlasu. Všichni odběratelé vyvěste nebo dejte přečíst jiným prospekt nového atlasu, který jsme vám poslali, rovněž získejte nové odběratele ČČsH. Těm, kteří tak učinili ČMS a MVÚ děkují.

Důležitý dodatek. Kdo chceš prospět s námi mykol. vědě, pracuj s ČMS, MVÚ a ČČSH na výzkumu hub a vyřiď vše žádané. Piš zprávy! Utvoř odbočky, výstavku, poradnu. Pošli adresář místních (místa mimo Prahu a Brno) a známých (Praha, Brno) houbařů. Sdělte nám adresy nově získaných odběratelů ČČSH. Pošlete poznámky, dotazy, doplňky k článkům ČČSH i atlasu. Noví čtenáři objednejte si oba atlasy Smotlachovy, než budou rozebrány! ČČSH i oba atlasy ukažte všude a každému. Staňte se všichni důvěrníky, referenty, organisátory odboček ČMS, MVÚ v obcích, čtvrtích, ulicích, úřadech, továrnách, dílnách, školách, třídách. Hlaste to ústředí. Kdo chceš prodati nebo koupiti houbařské knihy, časopisy, hlas to ihned. Posílejte nám výstřižky a upozorňujte nás na cizí články o houbách. Kdo máš přebytečné číslo 1. až 3. roč. XXIV. ČČSH, pošli nám jej! Potřebujeme! Žádejte v nakl. Melantrich, Praha-Smíchov, Jungmannova 4, II. díl nového atlasu. ČMS kupuje i starou houbařskou literaturu, kdo o nějaké víš, sděl to ČMS. Kdo chceš prospět ČMS, ČČSH a vyhrát milion, objednej si od ní pro sebe a své přátele losy dobrovolné loterie (po 10 Kčs). Také houbařské pohlednice si objednej. Dvacet starých ročníků ČČSH, váz. i neváz., můžeme opět dodati. Hlaste se nově i ti, kteří jste se dříve hlásili a nedostali jste všechny. Kdo má všechny 24 ročníky ČMS? Hlaste, kdo jich máte aspoň 18! Chybějící 4 vydáme znovu, jen potřebujeme dostatek přihlášek. Kterých deset ročníků nejčastěji chybí? Kniha Smotlacha-Vejrych »Padesát druhů hub, které doporučujeme sbírati« právě vyšla ve druhém vydání. První bylo v krátké době rozebráno. Kdo jsi něco žádaného neobdržel, urguj to ihned.

Smotlachovy přednášky ČMS, ČČSH a MVÚ, které tvoří úvodní vědeckou školu pro začátečníky i pokročilé houbaře již od r. 1918 konají se letos na podzim pravidelně vždy v pondělí v Praze II., Karlovo nám. č. 17 (pod Černým pivovarem) vpravo v I. posch. (Vysoká škola stavebního inženýrství). Je to zároveň sraz všech pražských členů a předběžné porady širšího i užšího výboru, určování hub atd. Všichni pražští čtenáři ČČsH navštěvujte tyto přednášky a pošlete sem i svoje přátele i známé. Donášejte sem i houby, což slouží vědeckému výzkumu hub v ČSR.

Přírodopisci, učitelé a profesoři, založte ve vyšších třídách škol houbařské kroužky, ČMS a MVÚ vám pomohou.

Vyžádejte si v každém místě naše (Smotlachovy) houbařské přednášky se světelnými obrazy a kursy.

Houby rostou. Je o ně veliký zájem. ČMS a ČČSH jsou v plné činnosti. Potřebují peněz na svou práci. Proto prosí všechny odběratele, aby si jednak - pokud tak neučinili, předplatili příslušnou složenkou č. 35986 XXVI. ročník ČČSH (Kčs 75.—), jednak složenkou č. 23112 zaplatili členský příspěvek ČMS 20 Kčs na rok 1948-9. Kdo jsi zaplatil a dostaneš upomínací složenky (posílají se všem, i ti, kteří zaplatili, nebo není času je vybírat), použij jich k získání nových odběratelů a členů. Kdo nejsi snad ještě členem, staň se jím (zápisné 5 Kčs, příspěvek 20 Kčs). Kdo snad dluhuješ za XXV. ročník atd. (to ví každý sám ze starších připomínek), zaplať aspoň tento dluh, nové platy můžeš učiniti později. Kdo včas zaplatí, prospívá celku, t. j. ČMS, ČČSH atd. Kdo nikoliv, ten škodí. Každý, kdo jen trochu můžeš, získej nové členy a odběratele.

Případný sběr muchomůrky červené čili obecně ve větším množství bude dobře honorován. Zprávy ihned redakci.

Dík. ČHS a ČČSH děkují řadě svých spolupracovníků, kteří jim během poslední doby (od března do konce dubna 1948) dodali adresy nových houbařů, z nichž získáno mnoho odběratelů, zvláště buďtež jmenováni pp.: Václav Chmelík a Jos. Smutný (sdělili 30—40 adres), dále Josef Fiedler, Josef Riedl, Jaroslav Grodl, Emil Havlíček, Vlad. Hindrák, Dr. Miroslav Holý, Josef Hrabáček, Otta Markl, Jaroslav Míškovský, Alois Petraš, Dr. Boh. Rejha, Josef Rýdl, Rudolf Schneiberg, Vlad. Šimáček, Gustav Turynek. Kromě toho přispěli nám ještě pp., pí: Ed. Borovský, Bedřich Čejka, Ant. Červený, Hynek Dvornik, Mil. Dvořáková, Bronislav Hlůza, Bohuslav Ježek, Josef Kánský, Jan Kašpárek, Josef Knoflíček, Jan Kouba, Karel Krčan, Jaroslav Kupka, Frant. Mašek, Bohuslav Nosek, Ant. Otáhal, Ing. Hynek Pittner, Lud. Rosová Josef Sehnoutka, Jan Stříbrský, Jaroslav Šmíd, Václav Smolík, Josef Veselý (Zňatky), Josef Veselý (Chlumec n. Cidl.), Ing. Radomír Vlk, Norbert Zelenka, Jindřich Zenkr. Prosíme, aby tak učinili i všichni naši čtenáři ostatní a sdělili nám adresy jejich laskavě co nejdříve. To je zvlášť významná a cenná spolupráce. ČČSH doporučte také do škol, knihoven, čítáren, podniků, restaurací atd. Děkujeme i zde nejmenovaným.

V Krči nalezl jsem 22. VI. pro výstavu m u c h. č e r v e n o u, první letos (a vůbec první letos!), hlívu škeblovitou, holub. mandlovou, bukovku, namodralou atd. Hub po deštích roste mnoho. J. Šístek.

Odbočka myk. výzk. ústavu v elektrické vozovně Pankrác má svoji stálou výstavku ve vozovně pankrácké, kde bylo ukázáno od loňského července již na 200 druhů hub. Nyní ovšem jsou tam vždy nové a nové. Houbařů elektrikářů je z tisíce zaměstnaných na pracovišti asi sto. Mně pomáhá pilně 20, kteří tvoří houbařský odbor závodního klubu pankrácké vozovny. Vladimír Nejedlo.

Podzimní výstava hub ČMS a MVÚ bude se konati jako minulá léta od 1. IX. 1948 v hlavní budově naší vysoké školy technické v Praze II, Karlovo nám. 14.

Pondělní přednášky ČMS a MVÚ konaly se do konce června. Budou pokračovati v září na vys. škole stavebního inženýrství, Praha II, Karlovo n. č. 17 (u Sedlerů).

Na zásilkách do poradny sdělte vždy adresu odesílatele hned nahoře na obalu, aby bylo možno ihned a snadno vykonati první zápis do »Knihy došlých hub«.

Mykologický výzkumný ústav, který je součástí Smotlachova výzkumného ústavu, Praha III., Karmelitská 14, koná v souvislosti s poradnou různé pokusy jedlosti atd. s houbami a přijímá zásilky hub za tím účelem, z celé ČSR, které zanáší do knihy hub. Sem budiž také zasílány zprávy o výzkumu hub.

ÚKOL A PROGRAM ČČSH.

1. Naučí postupně obrazy, články, každého znáti houby. Je to učebnice hub. Chce, je také vysbírat, zužitkovat, zpracovat, dát každému (houby všem) i za valuty vyvézt. Chrání sídlo hub, chrám přírody, les. Jeho čtenáři se stali znalci hub. Je obsahově i autory (má sta spolupracovníků) ze všech podobných listů nejbohatší.

2. Zabraňuje s úspěchem otravám houbami, které vyšetřuje. Proto jej odebírají zvlášť také lékaři a lékárníci.

3. Je to nejstarší list svého druhu, na světě vůbec, přinášející nové a nové poznatky z oboru hub, jichž stálý výzkum řídí. Je to i výborná školní pomůcka.

4. Proto je odebírán učiteli i profesory všech druhů škol, kde je zařazen do knihoven ústavních i žákovských.

5. Stejně patří svými osvětovými snahami náš list i osvětovým radám místním a okresním a všem lidem a institucím pečujícím o kulturu.

6. Jeho místo je i ve všech čítárnách a knihovnách u nás. Mají jej odebírati skauti, turisti, sokolské jednoty, zahrádkáři, ovocnáři atd.

7. **Je orgánem houbařské pětiletky (1945—1950) ČSR i vládní dvouletky,** orgánem úsilné práce MVÚ (Mykol. výzkum. ústavu) a ČMS (Čs. mykol. společnosti). **Spojuje všechny naše houbaře ke společné práci,** která jasně vysvítá z jeho obsahu.

Vydavatel: Čsl. mykologická společnost v Praze III, Karmelitská 14, tel. 454-18. Odpovědný zástupce: Dr. F. Smotlacha. Redakce a administrace tamže. — Tiskne Živnotisk, Praha XII, Belgická č. 20. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt v Praze. — Dohlédací poštovní úřad: Praha 8. — Předplatné 75 Kčs. Redakční uzávěrka vždy na začátku čtvrtletí. — Za články si odborně odpovídá každý sám. Rukopisy se nevracejí. Odběr listu lze přerušiti jen včasnou výpovědí, t. j. před konečným sešitem ročníku (čili do měsíce po vyjití předposledního sešitu v ročníku.